

laiškai lietuviams

GRUODIS 1997 DECEMBER

Į BETLIEJŲ	361	Ramunė Pakalnytė
KAI SKAMBA VARPAL...	363	kun. K.J. Ambrasas SJ
DIDŽIOSIOS DORYBĖS	365	Birutė Žemaitytė
AR SVIESTI Į KUNIGĄ AKMENIU?	369	Juozas Vaišnys SJ
EILĖRAŠČIAI	372	Teofilija Žemaitytė
KŪČIŲ VAKARO KRAUJAS	373	Vytautas Čaplikas
KAS DĖJOSI PASAULYJE PRIEŠ KRISTAUS GIMIMĄ	376	kun. K.J. Ambrasas SJ
PRIIMKIME DIEVO ŽODĮ	377	Chiara Lubich
JAUNOJI JAUNIMO SĄJUNGA	378	Antanas Saulaitis SJ
VEDYBINIO GYVENIMO PERIODAI	381	Viltutė Pocienė
TAUTA IR ŠEIMA	383	Stasys Masionis
KALBA	386	Juozas Vaišnys S J
LIETUVA	387	Aldona Puišytė
TĖVYNĖJE	388	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	391	Red.
TRUMPAI	392	Juoz. M.
1997 METŲ TURINYS	394	

Šis numeris iliustruotas kalėdiniais įvairių dailininkų piešiniais.

Viršelio piešinys - dail. Gražinos Didelytės.

Skyrių vinjetės — dail. Rimanto Dichavičiaus.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

Visiems mūsų skaitytojams, rėmėjams ir bendradarbiams šių prasmingų švenčių proga maldaujame prieš du tūkstančius metų užgimusį dieviškąjį Kūdikėlį suteikti tikro kalėdinio džiaugsmo ir laimingų ateinančių metų.

Redakcija, Administracija ir Leidėjai

LAIŠKAI LIETUVIAMS (USPS 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1997 / GRUODIS - DECEMBER / VOL. XLVIII, NO. 12

Į BETLIEJŲ

Ramunė Pakalnytė

* * * *

Jei tarp šurmulio šiokiadienių pilkų
išdrįsime uždegti žvakele -
surast be jokių užkardų sunkių
trumpiausią į Betliejų kelią.

Išnirę iš savosios "auros" debesų,
bent smilgą tiesim tam, kuris bedugnėn krenta,
tada pajusim iš tiesų Kalėdų šventę.

Nužengė iš ambicijos "kalnų"
į ten, kur brolis vargo suole sėdi -
tenai tik Kristus laukia mūs,
tenai tik džiugesys Kalėdų...

Visiems gerbiamiesiems skaitytojams, rėmėjams ir bendradarbiams džiaugsmingų švenčių!

Redakcija, Administracija, Leidėjai

Kai suskamba varpai...

Kun. K.J. Ambrasas SJ

Sveiki, sulaukę šv. Kalėdų! Koks džiugus pasveikinimas! Kiek daug prisiminimų sukelia šie žodžiai! Juk čia susipina ir pirmieji, vaikystės dienomis išgirsti ar skaityti pasakojimai apie šios šventės išvakarės, - kai gyvuliai tikrai viena kartą per metus kalba žmogaus kalba, kai šitiek visokių lėmimų, susijusių su šiuo šventiškai papuoštu ir su dvylika valgių sudėliotu stalu. Štai iš po uždengto Kūčių stalo ištrauktas brolio ar sesės trumpas ar ilgas šiaudas (kokio amžiaus sulauksi). Kurion pusėn nulinks uždegtas ir užgesęs degtukas. Kokia figūra išsilydys iš karšto vaško gabaliuko, sustingusio šaltame vandenyje. Ir kiek vaikiškų svajų, kiek jaunatviškų gražių atminimų, susijusių su rarotomis, Bernelių Mišiomis, su šiuo vakaru, su šia nepamirštama ir ligi dabartinės akimirkos tebegyvenančia atmintyje nuostabia diena...

Tačiau svarbiausia besibaigiančių metų didžioji šventė, tasai beveik prieš du tūkstančius metų įvykęs didysis stebuklas, tasai visų didis džiaugsmas, kad amžinojo Tėvo vienintelis Sūnus, tiek ilgai visos žmonijos lauktas, išsiilgtas, pagaliau gimė, tapo silpnu, paprastu žmonių vaikiuku, mūsų, visų mirtingųjų, Išganytoju, Atpirkėju ir kartu visų mūsų broliu, bičiuliu. Ši didžiulė mįslė, ši didžiausioji, kokia tik gali būti žemėje, paslaptis, kaip ir kiekvienas žemėje yra mažas ar didžiulis džiaugsmas, - sulauktas ir pagrįstas auka, didele, neišsivaizduojama kančia, nupirktas gyvybės kaina. Juk palikti valdoviška dangaus sostą, atsisakyti šitokios garbės, kurios net didžiausi žemės monarchai ir karaliai, pre-

zidentai ir kunigaikščiai neturi, kas iš žemės galiūnų sutiks?

O čionai pats visatos ir kiekvieno mūsų sielos Kūrėjas, Dievas, nusileidęs iš aukštybių, pats savo noru, vykdydamas dangiškojo Tėvo valią, atsisakęs angelų pagarbos, didingojo sosto ir laimės, savo noru žengia į skurdą, alkį, į žemiškos dukros ir tokio pat bėdžiaus globėjo Juozapo gyvulių ėdžiose paruoštą varganą gul-tą. Mums neišsivaizduojamas šios aukos dydis, jo reikšmė žmonijai ir kiekvienam iš mūsų...

Tesuspindi didi mūsų labui, mūsų išganymui padarytoji niekadės ne nauja jėga, nauja prasmė. Teparodo, kad visų žemės vaikų laimė, mūsų tautos ir kiekvieno iš mūsų tiek laikinoji, tiek amžinoji laimė priklauso tik-tai nuo tų, kurie supranta kančios, maldos ir aukos prasmę. Laimingas, kas ją supranta! Pagarbos verta tauta, kuri savo negandų naš-tą neša ligi galo ir kantriai! Juk didžioji pergalė prieš blogį priklauso nuo mūsų. Ji priklauso nuo mūsų pasigailėjimo, nuo kasdienio santūrumo.

Tad tepamoko mus tasai mažo Betliejaus Kūdikėlio nuoširdus paprastumas iškęsti mažą ir didelį skausmą, pakelti nepriteklius. Temoko mus kasdien pajusti kito petį, glaustis nelaimėje prie vienas kito, vienas kitą labiau pamilti, dažniau ištiesti ranką tam, kuris neturi duonos kąsnio ar kuo apsirengti. Tegul kiekvieno mūsų planetos žmogaus širdyje užsiliepsnoja tokia didžiulė meilė, kaip to Kalėdų išvakarėse

Gimusiojo. Tegul mūsų dejuojanti, dažnai kur alkana ir nepaprastai skurdi, prieštaravimo ir nesantaikos dvasios draskoma žemė virsta besidžiaugiančia, taikinga, pasiaukojančia, vieninga Kalėdų dvasia, kupina paprastumo, tyro ir pasiukojančio džiaugsmo.

Tegul viskas būna iš naujo: mūsų užmojai, žingsniai ir ši diena. Tegul norai, troškimai mūsų būna tyri! Tegul viskas mūsų šeimoje būna vien gera. Tegul niekad Kalėdų giesmės netyla ir mano širdyje, ir planetų, žvaigždžių keliuose. Ir tenai, kur smilga linksta prie kelio, tenai, kur linksta berželis gimtojoj žemėj, - visur tegyvena dora, ramybė ir dangaus palaima, kurios taip per ašaras, skausmą ieško pavargęs pasaulis, kurios taip išsiilgusi mano tauta...

Kada gi iš tikrųjų Jėzus gimė?

Kokia keista ir nuostabi Dievo Apvaizdos mintis! Karalių, kunigaikščių, o ir paprastų žmonių dažnai būna išlikę gimimo metrikai, tikslios datos. O čia! Karalių karaliaus, Dievo Sūnaus, mūsų Išganytojo, kuris ateis gyvų ir mirusių teisti, net iki šių laikų tiksliai metų, dienos, nežinoma, kada gimęs. Manoma, kad Jis atėjo į pasaulį prieš Erodo Didžiojo mirtį. Taigi - kovo pabaigoje ar balandžio pradžioje. Tatai būtų 750 m. nuo Romos įkūrimo arba pagal mūsų kalendorių - ketvirtaisiais metais prieš dabartinę mūsų erą. Bet kas mums gali paliudyti, kada iš tikrųjų Jėzus gimė?

Erodo įsakymas, paminėtas Evangelijoje: "Erodas, pamatęs, kad jį išminčiai apgavo, baisiai įniršo ir, pasiuntęs kareivius, išžudė Betliejuje ir jo apylinkėse visus berniukus, dvejų metų ir jaunesnius, pagal laiką, kurį buvo patyręs iš išminčių" (Mt 2, 16). Vadinas, tasai dvejų metų laikas yra nuo išminčių atkeliavimo, bet ne nuo Erodo mirties. Be to, atvykėliai Erodą dar rado Jeruzalėje. Tuo tarpu senasis karalius, kai sveikata sušlubavo, prieš mirtį išsikėlė, kur šilčiau - į Jerichą. Tatai galėjo būti pasirodžius pirmiesiems 749 m. šalčiams arba 4 mėn. prieš pat Erodo mirtį. Juozapas tikriausiai nebūtų

Kūdikėlio nešęs į Jeruzalę, jei būtų jau išleistas įsakymas nužudyti naujagimį. Tuo labiau, kad: "Išminčiams iškeliavus, štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: "Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti. Atsikėlęs nakčia, Juozapas pasiėmė kūdikį su motina ir pasitraukė į Egiptą" (Mt. 2, 13-14). Juozapas, kaip matome, nedelsė. Taigi Jėzus turėtų būti gimęs maždaug prieš nepilnus dvejus metus prieš Erodo mirtį - apie 748 m. nuo Romos įkūrimo: 6 metais anksčiau, negu dabar mes skaičiuojame. Kadangi senovėje būdavo mažai rūpinamasi istoriniu kalendoriniu tikslumu, todėl prieš krikščioniškąją erą ir pagal pirmuosius krikščionybės raštus ne iš karto pasiseka nustatyti net kai kurių svarbiausiųjų pasaulio įvykių tikslias datas. Taigi mūsų 1997 iš tikrųjų turėtų būti 2002 ar net 2004 metai.

Kitas įvykis, padedąs nustatyti Kristaus gimimo datą, - Kvirino paskelbtasis gyventojų surašymas, privertęs Juozapą su Marija pasiekti Betliejų. Šia proga prisimenamas keistos žvaigždės su kažkokiu ypatingu meteoru pasirodymas. Anot Keplerio, tatai 747 m. (vadinas, 7 m. prieš Kristaus gimimą, kada išties ir manoma Jis yra gimęs) buvęs Jupiterio ir Saturno susijungimas, švietęs tarsi nauja ryški žvaigždė. Per Babilonijos tremtinius Persiją galėjusi pasiekti ST pranašystė: "Žvaigždė patekės iš Jokūbo, skeptras iš Izraelio" (Sk 24,17). Bet visa tai - gamtiniai reiškiniai, kuriais stebuklingos žvaigždės pasirodymo negalima paaiškinti. Betliejaus mįslė tebelieka gyva, bet tatai nė kiek nesumenkina Išganytojo reikšmės žmonijos išganymui, Jo didžiosios meilės nusidėjusiam pasauliui, Jo neišmatuojamos aukos.

Didžiųjų paslapčių ir smilgos, linkstančios prie kelio, Net savojo Sūnaus gimimą Tu mįslėm užklojęs, Iškelei karaliauti Naujagimį Betliejaus,

Galaktikų keliams, kartų kartoms, nemariai mano sielai...

(Konkurse premijuotas straipsnis)

Birutė Žemaitytė

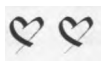
Viaduko gyvenimo odisėja prasidėjo kaimyninėje šalyje. Jis buvo tėvelių mylimas, nuvokus, geras ir smalsus vaikas. Dingus jam iš namų, mamytė surasdavo prie upės užtvankos ar kur nors prie besisukančių techninių įrengimų. Kartą jo džiaugsmui padovanojo didelį sūpuoklinį arklį. Likęs vienas, jis šį arklį “išmėsinėjo”, degdamas smalsumu, sužinoti, kas jo viduje.

Jis atmena, jog su mamyte eidavo melstis į šventovę. Pavakary bėgdavo link karinio dalinio pasitikti tėčio.

Neilga buvo šita nerūpestinga vaikystė. Atėjo grėsminga diena. Vaikas buvo vienas namuose. Pažįstama moteris atėjo ir išsivedė vaiką, žadėdama jam dovanoti raudonus aulinkus, kurių berniukas labai norėjo. Išėjo abu iš namų. Moteris skubėjo, žinoma, ne į parduotuvę, bet į traukinių stotį. Vaikas pravirko, tačiau jo ašaros nepaveikė moters širdies. Įsėdus į

traukinį, šis pajudėjo berniukui nežinoma kryptimi. Skausmingai daužėsi pagrobto vaiko širdis, nuojauta kuždėjo: niekados niekados nebepamatysiu savo namų, nepaims rankutės tvirtos tėvo rankos, nepriglusiu prie mamytės... Viadukas pasikukčiodamas verkė, beverkdamas užmigo, o traukinys dundėjo tolyn ir tolyn.

Išlipo netoli Lietuvos. Pėsčiomis jie ėjo ir ėjo, kol mirtinai išvargę, išalkę pasiekė Varėnos miškus. Miško pakraštyje užsuko į vieno girios gyventojų trobelę. Viadukui pamačius prieangyje stovinčias kiaulėms sukapotas bulves, iš džiaugsmo suspurdėjo širdis. Jie prašė žmonės leisti jiems užvalgyti šių bulvių. Žmonės buvo geri, jie pasikvietė pavargusius keleivius prie stalo, pavalgydino ir paklojo lovas poilsiui. Šiuose svetinguose namuose keleiviai atsigavo ir galėjo tęsti kelionę toliau. Ėjo elgetaudama jo globėja vis tolyn. Kur? Dievas žino. Viadukas su niekuo nesikalbėjo. Jis visai nutilo, tarsi būtų

Viešpatie, leidęs į kiekvieno žmogaus gyvenimo istoriją taip artimai įsipinti savo Sūnui, kad mes esame vienos mistinės Bažnyčios šakelės, o JIS - vynmedis, regimojo ir neregimojo pasaulio Viešpats, neleisk pavirsti man ir mano tautos, nuo vieno žemės krašto visiems vaikams sausšakėmis, kurios buvo įmestos ir sukūrentos. Neleisk, galybių Tėve ir stebuklingosios dieviškos malonės Šeimininke, nė vienam pražūti Tavo liūdesniui ir savo didžiausiajai nelaimei po negalių našta, aistrų verpetuose, prieštaravimų klystkelėje, savimeilės ir puikybės voratinkliuose. Leisk, Kristau, stebuklingasis Betliejaus Kūdiki, garbingai, kantriai, be murmesio ir skundų pakelti man, mano tautai ir visam pasauliui skirtą pareigos, baudos ir vargų naštą, kad bent dalelę atpirktumėtu nusikaltimų, kuriais įžeidėme Tave, Tavo Sūnų ir Šv. Dvasią. Geroji motinų Motina, išgirsk mūsų maldaujantį balsą.

nebylys. Tik po kelių mėnesių, dideliam nuste-
bimui, prakalbo aiškia lietuviška kalba. Jau čia
pasirodė jo charakterio savybė: viskas arba
nieko.

Slinko vargo kupinos dienos, mamytę pa-
matydavo tik sapne. Nebuvo tvirtos tėvo rankos,
bet už tai apstu buvo nenupeļnyto skausmo.
Kartą globėja tarė:

- Vladuk, eisim abu elgetauti. Kai eisim
kartu, žmonės bus dosnesni.

Bet didelei jos nuostabai, vaikas ryžtingai
atsakė:

- Neisiu elgetauti, aš pats užsidirbsiu
duoną.

Globėja supykusi privedė prie tvenkinio ir
tarė:

- Jei neisi, prigirdysiu.

- Gali prigirdyti, bet elgetauti neisiu!

Teko nusileisti.

Netrukus prasidėjo sunkios piemenėlio die-
nos ūkininkų šeimose. Nuo šiol Viaduko gyve-
nimas susijęs su Kalniškės mišku, netoli Kros-
nos.

Piemenėlis buvo labai rūpestingas. Gy-
vulėlius vesdavosi į visas miško laukymėles, ta-
kelius, kur augo geriausia žolė. Pargindavo gy-
vulius sočius, patenkinus.

Piemenaudamas ėmė drožinėti iš medžio.
Savo rankdarbius parduodavo turguje, vis pri-
sidėdavo vienas kitas litas prie skurdžios algos.

Teko dirbti įvairiems ūkininkams. Vieni bu-
vo geri, teisingi, kiti sukti, šykštūs. Tarnavo ūki-
ninkui visus metus, dirbo priklausančius ir ne-
priklausančius darbus, net mintis stengdavosi
įspėti. Toks jau buvo šitas vaikas. Artinasi Kalė-
dos. Ūkininkai atsiskaitė su savo darbininkais.
Atėjo ir berniuko eilė. Šeimininkė padavė
išardytą seną gūnią ir tarė: "Iš jos pasisiūsi kos-
tiumą" (žadėjo naują medžiagą) ir dar pridūrė:
"jei nori klumpių, eik pabučiuok ponui ranką".
Viaduko širdyje kilo didžiulis nuoskaudos
skausmas. Kokia neteisysbė! Šitaip nuoširdžiai
dirbau visus metus ir toks pažeminantis atlygi-
nimas! Nuriedėjo kelios neklusnios ašaros, ir

vaikas išėjo nepamėš tokio jį žeminančio atly-
ginimo. Gal ir nusteбino šykštųjį ūkininką toks
našlaičio elgesys, bet buvo kartu gera pamoka,
kad žmogus, nors jis ir tarnas, betjaučia savo
vertę, orumą ir negalima jo skriausti, žeminti.

Pradėjo dirbti kitiems žmonėms. Tai buvo
šviesuoliai. Jie pamokė vaiką skaityti, rašyti,
net norėjo įsisūnyti, bet našlaitis vardan tos,
kuri padarė didžiausią gyvenime skriaudą, atsi-
sakė įsūnystės. Pirmą kartą šiems geriems žmo-
nėms atskleidė paslaptį, kad tai ne jo motina.
Atskleidęs ją, našlaitis pravirko. Atgijusi žaizda
vėl ėmė kraujuoti. Tačiau nenustojo šios moters
globa. Moters, kuri jį pavogė nuo tėvų... Nu-
rimdavo berniukas tik girioje. Jinai jam tapo
neatsiejama gyvenimo dalimi. Paaugęs pano-
rėjo girios prieglobstyje pasistatyti savo namą -
žeminę. Gavęs iš girininko porą medžių, iškasė
girios pakraštyje gilią ir plačią duobę. Žemės
širdyje surentė trobelę, pats pamūrijo krosnį ir
be galo džiaugdamiesi, abu persikėlė į ją gyven-
ti. Vėl padvelkė namų jaukumas, kurį prarado
prieš daugel metų.

Viadukas tapo jaunuoliu. Jo globėja turėjo
ir kilnių savybių: išmokė melstis, duodavo gerų
patarimų. Jinai šį vaiką savitai mylėjo.

Viadukas buvo labai jautrus, gailestingos
širdies ir be galo pamaldus. Gėlėmis puošė vi-
sus pakelių kryžius, nuolat su savimi turėjo Šv.
Raštą, kurį ne kartą suvilgydavo ašarom. Mal-
da, geri darbai tapo neatsiejama jo gyvenimo
dalimi. Iš Kristaus Evangelijos jis sėmėsi gy-
venimo išminties, atlaidumo, gerumo, įsiklau-
symo į kito žmogaus skausmą ir džiaugsmą.

Už kuklias viso gyvenimo santaupas nu-
pirko mažą trobelę, prie kurios augo vienintelis
klevas ir 1,5 ha žemės Simno parapijai priklaus-
ančiame Gražulių kaime, netoli ežero.

Simno bažnyčioje susituokė su neturtinga,
bet geros širdies, giliai tikinčia mergaite Ma-
ryte. Prasidėjo meilės ir aukos gyvenimas. Vie-
nas po kito gimė vaikai, augo ir didėjo vargai.
Lietuvą užtemdė raudonojo slibino šešėlis.
Vladas su savo žmona ir šeima jam priešinosi

Kalėdų naktis.

Ses. Mercedes

visom išgalėm. Nė vienas vaikas netapo nei pionieriumi, nei komjaunuoliu. Visu pulkelio eida-vo kas sekmadienį į bažnyčią. Vaikai dalyvavo procesijose. Gegužės, birželio mėnesiais jų sodyboje susirinkdavo kaimynai, jų vaikai, giedodavo litaniją, giesmes.

Prasidėjo sribų siautėjimas. Atėmė vienintelį arklį, o kai atvažiavo paimti vienintelės kriuksės, Vladas su Maryte ir penketą vaikelių, kurių mažiausiąją nešėsi ant rankų, bei su gėlėmis rankose suklupo ir meldėsi prie kryžiaus, kurį pats savo rankomis padarė ir pastatė kaip „prieštaravimo ženklą“ savo sodyboje. Stribai net pažaliavo iš pykčio. Vėliau prisipažino: „Geriau mus būtų plūdę, keikę negu meldėsi prie kryžiaus“.

Kitą kartą ateina pasiuntinys ir sako:

- Vlada, iškask kryžių, nes susprogdins.

Šis atsakė:

- Eik ir pasakyk tiems, kurie tave siuntė,

kad kai ateis sprogdinti kryžiaus, prie jo stovėsiu aš, mano žmona ir visi vaikai, susprogdinkit visus. Kryžiaus aš neiškasiu. Jis stovėjo ir stovės!

Kada mokykloje išpiešė sienlaikraštyje pa-juokai jo vaikus su maldaknyge ir rožančiumi rankose, jis tėvų susirinkimo metu paprašęs bal-so bylojo: „Esu laimingas ir dėkingas, kad jūs, ponai mokytojai, taip pagerbėt mano vaikus. Man garbė, kad mūsų vaikai meldžiasi. Prašau tik vienos malonės, kai baigsis sienlaikraščio laikas, padovanokit man“.

Aišku, rytojaus dieną sienlaikraščio karika-tūrų nebeliko.

Šeima dar pagausėja. Dirba Vladas nuo saulėtekio iki saulėlydžio, kad išmaitintų vai-kus. Visus leidžia mokytis. Nori vaikams švie-sesnio gyvenimo, bet jo širdis tokia jautri, pažeidžiama ir gailestinga.

Po karo žmonės skurdžiai gyvena, nelei-

džia širdis imti normalaus atlyginimo, dirba tiesiog pusvelčiui, o kartais ir nepavalgęs sočiai, jei mato žibančias alkanų vaikų akutes. Už tai darbą atlieka taip uoliai, sąžiningai, kad gali dėti kokybės ženklą "D.G." (Dievo garbei), kiekvieno namo pamatuose ar šulinių žieduose.

Negana to, šita širdis tokia dosni, kad moka dalintis su tais, kurie dar mažiau turi. Dosnumą dalija mažamečių vaikų rankelėmis. Simne menkoje lūšnelėje gyveno paralyžiuta, Parkinsono ligos prie lovos prikaustyta motina su dviem mažametėm dukrelėm, o Skovagalių kaime jauna paralyžiaus ištikta mergina - Onutė. Tai buvo Vlado ir Marijos globotinės, jis siūsdavo vaikus su lauknešėliais.

Ko norėjo išmokyti Vladas tokia veikla savo vaikus? Gailestingumo, artimo meilės. Kai simnietė moteris šiek tiek judėjo, pasakojo tokį įvykį. Dienos metu slankiojau po miestelį, prašydama išmaldos, ir taip nutiko, kad dieną nieko negavau. Netoli savo varganos trobelės atsisėdau ir verkiu, bijau grįžti tuščiomis rankomis pas savo alkanas mergaites. Tik staiga, pro mane bėeinąs šunelis, dantyse nešas didoką duonos žiauberę. Aš pradėjau prašyti: "Šuneli, būk geras, atiduok man šią duonelę. Tu sveikas, stiprus, susirasi sau maisto, o aš savo alkanoms dukrelėms neturiu ko valgyti. Būk geras, šuneli, atiduok duonelę", ir ištiesiau rankas." Šuo pažvelgė į mane, pavizgino uodegą, priėjo arčiau ir paliko žiauberę duonos prie mano kojų. Dėkinga buvau Dievui ir šuneliui, paėmiau duoną ir grįžau namo. Turėjau kuo pamaitinti dukreles.

Simne vyko misijos, pamokslus sakė garsūs misionierius tėvas Bružikas. Jaunuolis Vladas klausėsi pamokslų, karštai meldėsi, o kai misionierius paragino tapti abstinентаis metams, dvejiems, penkeriems... Vladas pasižadėjo likti abstinentu visą gyvenimą. Ir jis savo pažadą ištesėjo. O juk buvo tūkstančiai gundančių progų, nes jis buvo statybininkas-mūrininkas. Šitas auksinių rankų meistras abstinentu išliko visą gyvenimą.

Ėjo metai. Iš gimtojo lizdo išskrido vaikai. Sukūrė savo šeimas. Net subrendusiems savo vaikams, jis dažnai kalbėdavo apie Dievą, mokė gailestingumo, atjautos, įsijautimo į kito skausmą.

"Kai aš mirsiu, - kalbėjo jis vaikams, - aprenkit mane kariškai. Visą gyvenimą buvau karys, kovojau už Gėrį, Gailestingumą, Tyrumą, Blaivumą. Toks noriu nueiti pas Dievą".

Dar vienas ryškus Vlado bruožas - santuokinė ištikimybė, skaistumas. Jinai buvo tokia tyra, nesudrumsta visą gyvenimą, net mintyse. Ją jis užantspaudavo savo mirtimi. Mirus Marytei, Vladas tegyveno žemėje 11 dienų ir pats mirė. Atsigulė šalia, kad mirusiems keliantis, paimtų ją už rankos ir eitų abu pas Dievą, kurį taip mylėjo kiekviename žmoguje. Ne veltui ir užrašas prie jų kapo byloja: "Vaikeliai, mylėkite vienas kitą!"

Kai rymai prie jų kapo Simno kapinėse arba lankaisi Tėviškėje, jauti kaip švelniai ir galingai persmelkia šita žmogiškai dieviška Meilė, kurią jie liudijo visu gyvenimu.

Viadukas - mano Tėtis.

Marija - mano Mamytė.

Daug apie juos būtų galima parašyti, bet lai rašo pats Gyvenimas, kurį per juos gavau.

Dar gyvenant namuose, kai visi sumigdavo, ne kartą mačiau savo Tėtį tyliai vaikstantį po sodą, besiklausantį vakarinio bitučių dūžgesio, viršuje mirgėjo tūkstančiai žvaigždžių, o iš jo širdies kilo į Dangų malda, gal ir rauda. Jis meldėsi už savo vaikus, meldėsi ir už tą, kuri į kapą nusinešė didelę paslaptį - kodėl šitas vaikas pateko į Lietuvą...

Tai tikra istorija. Jinai kažkuo panaši į ST Juozapo istoriją.

Kaip nuostabu bus Amžinybėje sužinoti tiesą ir nesuvokiamą Apvaizdos lemtį mūsų šeimai.

Galiu tik viena visų septynių vaikų vardu ištarti: "Dieve, dėkoju už gerąjį Tėtį ir mylinčią, tyliąją, pamaldžiąją Mamytę".

Ar sviesti į kunigą akmeniu?

Juozas Vaišnys SJ

Dar nėra surasta nė vienos tautelės, nė vienos kad ir mažiausios ir primityviškosios žmonių giminės, kuri neturėtų savo religijos. Todėl galime tvirtinti, kad nėra nė vienos tautos, kurioje nebūtų kunigų. Religija yra žmogaus santykiai su Dievu. Kunigas tuos santykius palaiko, puoselėja, ugdo. Jis yra tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Žmonija, religija ir kunigystė yra vienodo senumo. Kai tik žmogus savo protu suvokė aukštesnę esybę - Dievą, suprato, kad Jį reikia garbinti, Jam reikia aukas aukoti. Dievo žmogus nematė, bet įsivaizdavo Jį esantį kažkur aukštybėse, kur dieną šviečia saulė, o naktį žvaigždės blizga. Negalėdamas Dievo pasiekti, žmogus sugalvojo Jo garbei deginti javus, vaisius ir gyvulius, kad bent aukų dėmai Jį pasiektų. Šią pareigą paprastai atlikdavo žmonių atstovai-kunigai.

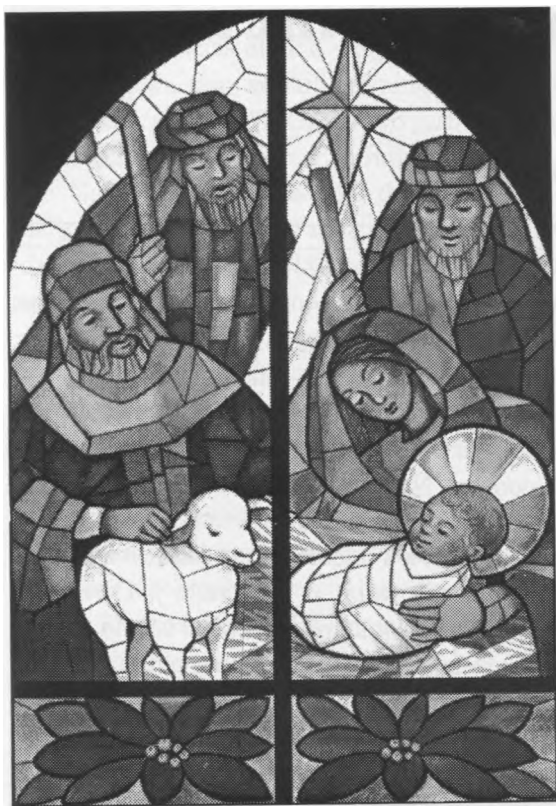
Iš pradžių atskiros kunigų luomo nebuvo. Jų pareigas eidavo šeimos tėvas arba giminės patriarchas. Vėliau kai kurios tautos - egiptiečiai, indai, persai, graikai, romėnai - įsivedė atskirą kunigų luomą, kurio pareiga buvo rūpintis dvasiniais tautos reikalais. Ir lietuviai, dar tebebūdami pagonys, turėjo gražiai organizuotą dvasininkiją. Jų kunigai buvo vadinami vaidilomis, kriviais, žyniais. Jiems padėdavo vaidilutės, kurstydamos miškuose šventąją ugnį.

Senajame Testamente Aronas ir jo vaikai buvo kunigai, o Levi giminės vaikai buvo levitai, t.y. kunigų padėjėjai, panašiai kaip Naujame Testamente diakonai. Taip tęsėsi iki Kristaus atėjimo, kurs įsteigė Naujojo Testamento kunigystę su nauja Jo paties kūno ir kraujo auka.

Pirmieji paties Kristaus paruošti ir pa-

šventinti kunigai buvo apaštalai. Jis davė jiems valdžią mokyti žmones ir teikti sakramentus. Sakramentai yra Dievo malonių šaltiniai, įsteigti paties malonės autoriaus Kristaus. Kunigas semia iš to šaltinio ir teikia Dievo malones žmonėms. Naujajame Testamente kunigystė yra ne tik pareiga tarpininkauti tarp Dievo ir žmonių. Ji yra sakramentas, kurs išskiria kunigą iš kitų žmonių tarpo ir pašvenčia jį Dievui. Jis pažymimas nematomu, bet labai stipriu ženklu, kurio negali išdildyti nei laikas, nei mirtis, kurs pasiliks visą amžinybę. Ar kunigas džiaugsis danguje, ar kentės pragare, visur ir visuomet jis bus kunigas. Danguje kunigystė teiks ypatingos šviesos jo aureolei, o pragare - duos ypatingo kartumo jo kančioms.

Tridento Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, remdamasis Šv. Raštu ir Tradicija, aiškiai paskelbė, kad kunigystė yra Kristaus įsteigtas sakramentas. Kas to netikėtų, būtų atskirtas nuo Bažnyčios. Paskui plačiau paaiškina apie šio sakramento įsteigimą Paskutinės Vakariinės metu. Kristus, Vyriausias Naujojo Testamento Kunigas, jau rengėsi pats save paaugoti Dievui, norėdamas Jį permaldauti už žmonių nuodėmes. Bet su Kristaus mirtimi neturėjo baigtis Naujojo Testamento kunigystė. Jis žinojo, kad žmonės ir ateinančiais laikais vėl nusidės ir bus reikalingi atleidimo; Jis žinojo, kad jie norės Dievui ką nors aukoti, kuo nors už savo nuodėmes atsilyginti. Bet po Kristaus aukos ant Kalvarijos kalno, visos kitos aukos nublanko ir nustojo savo vertės. Tad Jis sugalvojo stebuklingu būdu pasilikti mūsų bažnyčiose, kad kunigas žmonių vardu Jį galėtų paaugoti Dievui, kad

Pirmosios Šv. Kalėdos.

Andra Chase

galėtų būti ir toliau tęsiama Kalvarijos auka, tik jau ne kruvinu, bet mistišku būdu.

Čia Jis, laimindamas duoną ir vyną, įsteigia Mišių auką. Paskui, tardamas apaštalams “tai darykite mano atminimui”, duoda ir jiems galią paversti duoną ir vyną į Kristaus kūną ir kraują. Tokiu būdu Jis įsteigia kunigystės sakramentą. Vėliau, po prisikėlimo iš mirties pasirodęs apaštalams, suteikia jiems galią atleisti nuodėmes, sakydamas: “Imkite Šv. Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam su laikysite, jos bus sulaikytos” (Jo 20,23).

Taip apaštalams buvo suteikta visa kunigystės galia: grąžinti žmonėms prarastą malonę ir pakviesti ant altoriaus bei dalinti žmonėms

patį visų malonių autorių - Kristų. Tai yra tikrai neapsakoma galia, prilygstanti tik paties Kristaus galiai. Tokios galios neturėjo nei angelai, nei angelų karalienė Marija. Teisingai kunigas yra vadinamas “Alter Christus - Antrasis Kristus”.

Grąžinti sielai gyvybę, suteikiant jai pašvenčiamąjį Dievo malonę, yra didesnis stebuklas negu prikelti mirusį žmogų. Aukoti patį Kristų yra grynai dieviška galia. Juk Mišios yra ne tik Kristaus kryžiaus aukos prisiminimas, bet jos nuolatinis atnaujinimas. Nors savo mirtimi ant kryžiaus Kristus užpelnė žmonijai visas reikalingas malones, bet Mišių aukoje tos malonės yra žmonėms dalinamos, jiems yra pritaikomi atpirkimo vaisiai. Ir visa tai atlieka kunigas Kristaus jam suteikta dieviška galia. Todėl visai nenuostabu, kad kunigui Kristus leido ir kalbėti Jo vardu, sakydamas: “Kas jūsų klauso, manęs klauso; kas jus niekina, mane niekina”. Tad tikrai Naujojo Testamento kunigas yra ne tik tarpininkas tarp Dievo ir žmonių, bet tikras Kristaus atstovas, antrasis Kristus.

Bet čia gal kaip tik ir yra visa kunigo gyvenimo tragedija. Savo galia jis pralenkia angelus ir beveik prilygsta pačiam Kristui, bet savo prigimtimi pasilieka toks pat silpnas žmogus kaip ir kiti. Jis daug nepaprastų malonių yra gavęs, bet negavęs malonės, kuri jį, kaip Mariją, apsaugotų nuo kiekvienos kad ir mažiausios nuodėmės. Kunigas, būdamas žmogus, gali nusidėti ir nusideda. Juk ir tarp dvylikos Kristaus apaštalų buvo Judas. Bet kunigo klaidos dažnai žmonių yra per daug išpučiamos. Dėl kunigo nuodėmės kartais ne tik visas miestas, bet net visas pasaulis suskamba. Bet kai tas pačias nuodėmes, ar dar didesnes, daro kiti, tai niekas apie tai nekalba. Tai yra lengva suprasti. Juk jeigu krinta vėjo palaužta smilga, tai nė jautriausia ausis jokio triukšmo nepastebės, bet jei virsta galingas ažuolas, tai net žemė sudreba.

Bet vis dėlto negalime pasiteisinti, kad mes dažnai žiūrime į kunigą per labai tamsius akinius, kad nesistengiame jo suprasti. Tenka nu-

girsti kalbant, kad kunigai yra materialistai, kad jie neturi jokių aukštesnių idealų, kad jiems nerūpi kitų žmonių gerovė, kad jie ieško tik savo patogumų. Ar tai yra tiesa? Niekas nesiims neigti, kad pasitaiko ir labai blogų kunigų. Bet nekalbėkime apie šį bei kitą kunigą, kurs yra gal tik nemaloni išimtis, kalbėkime apie kunigą bendrai. O tokių, vis dėlto manau, yra dauguma.

Paklauskime patys savęs, kas tą kunigą atvedė prie altoriaus. Pinigai, garbė, malonumai? Jeigu jis būtų to siekęs, tikriausiai nebūtų beldęsis į seminarijos duris. Kiekvieno žmogaus gyvenimas yra auka, bet ypač tai tinka kunigui. Kuo auka didesnė, tuo labiau ji traukia ir žavi idealų ieškančių žmogų.

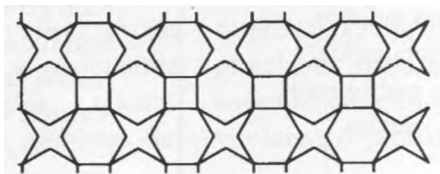
Tas kunigas, apie kurį jūs dažnai gerai ar blogai kalbate, prieš kiek laiko buvo gimnazistas. Jaunuolis kaip ir kiti. Turėjo draugų, mėgo žaisti. Turėjo jautrią jaunatvišką širdį, skirtą mylėti. Jeigu jis nebūtų turėjęs tokios širdies, būtų buvęs nenormalus, jo nė į seminariją nebūtų priėmę. O jeigu kaip nors ten būtų patekęs, nebūtų ištveręs. Be jautrios širdies, be meilės, seminarijos gyvenimas jam būtų buvusi nepakeliamą našta.

Taip, jis mylėjo, jį traukė šeimos gyvenimas, jis nebuvo atsiskyrėlis. Jis nebėgo nuo gyvenimo, bet stengėsi kaip galima daugiau to gyvenimo aprėpti. Kartais sakoma, kad kunigas atsisakė šeimos ir jos gyvenimo malonumų. Bet tai netiesa. Jis atsisakė tik mažos šeimos. Jo plati širdis siekė didesnės meilės. Savo širdies jis nenorėjo paaukoti tik vienai mergaitei, bet šimtams ir tūkstančiams žmonių. Jo vaikai yra skaičiuojami taip pat tūkstančiais. Tai visi tie, kuriems jis suteikė dieviškąjį pašvenčiamosios malonės gyvenimą, kuriuose jis tą malonę didina ir ugdo. Ne be reikalo jis žmonių yra vadina-

mas tėvu. Jis nenorėjo užsidaryti siaurame šeimos ratelyje, bet eiti į mases ir skleisti ten tikrą meilę bei žmoniškumą, rodyti visiems tiesų kelią į mūsų galutinį tikslą. Ne, apsisivilkęs juodą sutaną, jis nepabėgo nuo gyvenimo ir savo meilės neužkasė, bet mokėsi vis geriau suprasti, kas yra tikroji meilė ir kaip ją atskirti nuo egoizmo.

Kas kas, bet jau kunigas tai tikrai nėra egoistas. Štai jis laiko prie altoriaus Mišias. Už ką? Ar už save? Ne, už jus! Štai jis eina į klausyklą. Manote, kad iš įdomumo? Ne, tai yra labai sunki našta. Pažinojau kunigų, kurie kartais verkavo, eidami į klausyklą, nes tai yra tikrai sunki ir atsakinga pareiga. Bet eidavo. Eidavo atleisti jūsų nuodėmių. Arba štai iš sakyklos jis ne kokią nors propagandą už savo partiją varo, bet skelbia jums Dievo žodį. O pagaliau ir eidamas per bažnyčią su lėkšte rinkti aukų, jis jas renka ne sau, bet jums; kad jūs turėtumėte gražią bažnyčią, puošnius altorius, kad čia atėję rastumėte savo sielai ramybės ir paguodos.

Žinau, gyvenimas yra žiaurus. Kartais jis ir kunigą parbloškia. Bet ar būtų gražu, ar krikščioniška jį pargriuvusį dar labiau žiauriausiai žodžiais ir negailestingomis kritikomis prie žemės spausti? Jis daug kartų jus pargriuvusius pakėlė, dėl ko nepaduodate dabar jam rankos? Dėl ko nepadedate jam atsikelti bent savo malda ir geru pavyzdžiu? Jeigu jūs žinotumėte jo nueitą kelią, jeigu suprastumėte tas psichologines priežastis, kurios jį gal tik laikinai pakirto, gal visai kitaip spręstumėte. Tada ir iš jūsų rankų nejučiomis iškristų akmenys, kuriuos buvote pasiryžę į jį sviesti. Ir jūs eitumėte susigėdę šalin, kaip tie, kurie kadaise norėjo užmušti Magdalena, bet Kristus ją pakėlė, nušluostė ašaras ir papuošė amžinos garbės aureole.

Teofilė Žemaitytė

SKAMBĖKI, AUKSO LYRA

Skambėki, aukso lyra! —
Širdis jauna jauna...
Jei ašara ir byra,
Bet šypsosi daina.

Svajonė tu lakioji
Su džiugesio gėlėm,
Skambėk, daina manoji,
Tėvynės pakelėm!

Jei žmonės neapkęstu,
Kalbėki skliautam tu:
O koks gražus mūs kraštas
Prie Nemumo krantų!

SUGRIŽK

Sugrižk! Sugrižk į kaimą žalia —
beržais iškaišėm visas duris.
Prašvis vėl saule dienų takeliai,
į mano širdį daina sugriš...

Ir vėl padangė blaiviau šypsosis,
kasnakt nulijus žvaigždžių rasom...
Išsprogs prie svirno belapis uosis,
Pražys vėl žemė spalvom visom...

Ir vėl palangėj linguos radastos...
Kvėpės vėl rūtom gimta pirkia.
Sugrižki! Džiaugsma galėsiu rasti
ir aš - klajūnas, kely verkiąs.

ŽYDĖSIU RAMUNE

Pavasaris atėjo
be kelio, be takų:
dabinkis, ramunėle,
vestuvių vainiku!

Pažadink šaltą slėnį
atodūsiu švelniui!
Paguosk Rūpintojėlį,
čia pamirštą žmonių...

Darželių visos gėlės,
rugiagėlės rugiuos
negal Rūpintojėlio
vienatvėje paguost.

Metu puikuolę rožę —
metu ją ant grindų!
Nes amžinojo Grožio
čia žemėj nerandu:

Juk visos gėlės vysta,
kurias galiu nunešt,
verčiau prie kojų Kristaus
žydėsiu ramune.

KAI GRIŪVA LIEPTAI

Tu sulaužei per upę lieptelį
ir dairaisi... dairaisi aplink —
Pastatyti nieks naujo negali,
Ir žiojėja gelmė mūs kely.

Ar atrasime savąją brastą?
Ar darsyk susitiks mūs delnai?
Ar pajėgsim suvokti, suprasti,
Ką praradom tada amžinai?

Kaip gerai, kad tai buvo miražas,
Kad tik sapno trumpa atkarpa...
Juk čia žemėje laimės taip maža...
Vasarėlė visų mūs trumpa...

Kūčių vakaro kraujas

(Konkurse premijuotas rašinys)
Vytautas Čaplikas

Kūčios - šeimos, ramybės ir susitaikinimo šventė. Jaukiausias ir gražiausias vakaras senajame Europos žemyne ir vėl laisvę atgavusioje Lietuvoje. Jau septyneri metai, kaip Kūčios vieša šventė, jos metu apimsta visa šalis, vos ne iki paskutinio žmogaus ištuštėja gatvės, aikštės ir keliai. Šeimos renkasi į jaukiau sutvarkytas patalpas ir sėdasi prie iškilmingo, šventiškai padengto stalo. Bet štai staiga visai netikėta priešybė. Televizija parodo svetainę su žmonių kraujo klanais, aptaškytais baldais ir sienomis. Kas tai? Pokštas ar kraupus įvykis? Dar negirdėtas ir nematytas Lietuvoje dalykas

- Kūčių vakarą žmonių kraujas!

Šiurpi ir netikėta naujiena apskrieja visą Lietuvą. Ji tirpdo šventinę nuotaiką, žmonėms sukelia liūdesį ir nemalonų jausmą. Kodėl taip įvyko, kas padarė tokį baisų nusikaltimą, kyla tūkstančiams žmonių klausimas. Tik labiau įsigilinus į įvykio pranešimą, aplinkybes ir priežastis, pradedi suprasti: visagalis gobšumas praliejė tą kraują, sudrumstė Kūčių vakaro ramybę ir žmonių šventinį džiaugsmą.

Dar neišaiškintos visos įvykio smulkmenos, neapklausti liudininkai, neįvyko teismas. Bet šio šiurpulingo nutikimo eiga ir esmė jau aiškėja, nes atomazga dažniausiai tokia ir būna, kur žmonės vadovaujasi beribio gobšumo paskatomis ir aistromis.

Gražaus ir nemažo šiaurės Lietuvos miesto aštuoni jauni vyrai slenka Kūčių vakarą pas verslininką kad paimtų iš jo duoklę - neuždirbtus pinigus ir sąžiningu darbu neužgyventą turtą. Dabar toks nusikaltimas ir užsiėmimas vadinamas naujai paplitusiu žodžiu - reketas. Tai svetimo turto prievartavimas, grobimas. Sa-

vo esme visai nesiskiria nuo seniausių laikų žinomo plėšikavimo, viduramžių piratų šėlimo.

Vienas verslininkas pasipriešino, buvo nušauti net keturi tos neprašytos gaujos žmonės. Pasipila kraujas, krinta ant grindų žmonės negyvėliai, kiti keturi jaunuoliai sužeidžiami. Netrukus apie šį tragišką įvykį sužino visa šalis, šventinė nuotaika sujaukta, Kūčių vakaras paženklintas krauju.

Lietuvoje panašių įvykių dabar nemaža, nes vis išgirsti, kad kažkas apiplėštas, užmuštas, nušautas. Tačiau šis ypatingai kraupus įvykis nutiko ramų Kūčių vakarą... Labai jau nutolo tie nuostabūs Sąjūdžio laikai, kai tūkstančių žmonių minios plūsdavo į miestų gatves bei aikštės ir džiaugsmingai skanduodavo: Lietuva, Lietuva! Laisvė, laisvė!

Svečiams iš užsienio, ypač atvykusiems iš tvarkingų Skandinavijos šalių, toks pastarųjų metų Lietuvos gyvenimas nesuprantamas, net ir baigus. Jie dažnai klausinėja apie tuos nusikaltėlius, kodėl jų tiek daug atsiranda, kodėl jie taip sėkmingai trukdo atgimusios valstybės labui, kelia ranką prieš tuos piliečius, kurie nori sutvarkyti kraštą. Jiems atrodo, kad Lietuvos žmonės taip garsiai ir tvirtai pasauliui šūktelėjo, kad nenori daugiau gyventi imperinėje valstybėje, turėtų tuoj vieningai imtis ir greičiau sutvarkyti visą šalį, likviduoti visas buvusios santvarkos negeroves ir paliktas žaizdas.

Atrodo, kad reikėtų tik džiaugtis, kad atsirado naujos, gražios parduotuvės, kad jose gausu prekių, kad jų darbuotojai stengiasi įsiteikti pirkėjams, mandagiai juos aptarnauti. Visa to sovietinėje Lietuvoje nebuvo, atsirado tik atgavus laisvę ir nepriklausomybę.

Niekas nepaneigs, kad daug tautiečių su nuoširdžiu pasiaukojimu įsitraukė į šalies su-tvarkymą, posovietinių šiukšlių likvidavimą. Tačiau kaip jie besistengtų, su koku atsida-vimu dirbtų, toks įvykis, kuris atsitiko Kūčių vakarą, keleriopai sumažina dorųjų pastangas ir jų darbo vaisius. Šalies piliečių nusikaltimai sklinda iš visų pusių. Jie atsispindi Vakarų spaudoje, užsieniečių kalbose.

Kūčių vakaro tragizmas dar labiau išryš-kėjo radikaliųjų Sąjūdžio jėgų sugrįžimo į Sei-mą ir Vyriausybę fone. Vėl švystelėjo Lietuvai viltis, kad viskas pakryps į gerąją pusę. Keli Vakarų Europos dienaraščiai pažėrė po straips-nį Vytauto Landsbergio garbei jo partijos lai-mėjimo proga Seimo rinkimuose. Kita spauda tik prtilo, nes nelabai jauku neigiamai apie Lietuvą rašyti, kai ten įvyko žymūs politiniai pasikeitimai. Mano senas ir artimas bičiulis Vokietijoje tuoj tai pastebėjo ir kalėdiniame sveikinime parašė: “Vokietijoje laikraščiai nus-tojo apie Lietuvą rašyti - geras ženklas”.

Išties 1996 metų pabaigoje Lietuvos politi-nė padėtis pakrypo į gerąją pusę. Tačiau šaliai trūksta sumanių, mąstančių ir veiklių žmonių. Mūsų gausi išeivija užsienyje, išsilavinusi, su didele gyvenimo patirtimi demokratinėje ben-druomenėje, labai laukiama tėvynėje, bet ji čia neplūsta. Tam yra ne viena priežastis, bet ją taip pat baido nenormalios verslui sąlygos ir išplitę kriminaliniai nusikaltimai.

Tie nelaimingi Kūčių vakaro reketuotojai taip pat atstovauja tam nusikaltėlių pasauliui. Jauniems apie trisdešimt metų vyrams toks nelegalus gyvenimo būdas, plėšikavimas sutei-kė galimybę gerokai praturtėti, puikiai rengtis, švaistytis pinigais, važinėti vakarietiškais auto-mobiliais. Viešosios tvarkos pareigūnai nega-lėjo jų nepastebėti, tačiau prisibijodami nekrei-pė dėmesio, nuolaidžiavo. Kai kurie net su jais palaikė ryšius ir turėjo iš to materialinės nau-dos.

Nusikaltėliai žino, kad verslininkams pa-gąsdinti reikia ir fizinės jėgos, tai jie, pasitreni-

ravę atitinkamose sporto šakose, buvo fiziškai stiprūs. Tai buvo tokie vyrai, kurių šiandien labai reikėtų naujai Lietuvos kariuomenei, sienų apsaugai, policijai, saugumo įstaigoms. Tačiau jie pasirinko ne tėvynės saugojimo, bet naikinimo kelią. Tokių jaunuolių Lietuvoje ne-maža, o kariuomenės vadovai skundžiasi, kad karinei tarnybai tenka rinktis žmones iš ligotų, prisigėrusių ar kitaip netinkamų jaunuolių. O šalies sienos pusiau atviros, per jas nuolat plūs-ta įvairiausi kitų šalių piliečiai, narkomanai, kontrabandininkai. Tai lyg uždaras ratas: nėra kas saugo sienas, valstybei trūksta pinigų! O tie pinigai visokiausiais būdais kaupiasi nusikal-tėlių kišenėse, cirkuliuoja šešėlinėje ekonomi-koje, didina nusikaltėlių valdas. Netramdomam gobšumui nėra ribų!

Lengviausia kažką peikti, dejuoti, kritikuo-ti. Taip buvo ir po tragiškųjų Kūčių. Žmonės ir masinio informavimo priemonės pradėjo smer-kiančiu tonu klausti: “Ką veikia mūsų Vidaus reikalų ministerija, policija, teisėsauga?” Tačiau nusikaltėliai ar verslininkų plėšikai, nesvarbu kaip juos bepavadintume, naudojami suaižėju-siais valstybės dorovės pamatais ir turi visuo-menėje gilias šaknis.

Kas Lietuvoje nestokoja atminties, pats aiškiai išskirs du svarbius mūsų dorovinių pa-matų naikinimo laikotarpius. Pirmasis buvo susijęs su totaliniu stalinistiniu genocidu, o antrasis vyko vėliau, tęsėsi beveik visą sovieti-nės diktatūros laiką iki 1990 metų.

Ijungus Lietuvą į Sovietinę imperiją, pra-sidėjo visuotinis privataus turto reketavimas, pavadintas socialistine nacionalizacija. Šį plė-šikišką procesą lydėjo vadinamasis buožių ir kitų savininkų klasės fizinis sunaikinimas. Pri-vačios įmonės, didesni namai ir žemė buvo iš žmonių atimti, jų savininkai su visais artimai-siais sugrūsti į sovietinius kalėjimus, ištremti mirčiai į Sibiro platybes. Kas buvo šie nelai-mingieji, šiandien atskleidus daugelį slaptų ar-chyvų, yra visiškai aišku. Tai aktyviausia, darbš-čiausia ir sąmoningiausia visuomenės dalis.

Vėliau prasideda vadinamoji “brandaus socializmo epocha”, visi tapome vieno darbda-
vio - komunistų partijos ir jos vyriausybės
įkaitais. Gyvenimas skurdokas, atlyginimai ma-
ži, o bendras valstybės turto katilas netvar-
kingas ir skylėtas. Prasidėjo masinės vagystės,
visokiausias svetimo turto grobstymas. Vogė
įvairiai, kas kaip sugebėjo, kas kaip prie to kati-
lo priėjo. Žmonės teisinosi sunkiu gyvenimu,
tokį valstybės turto savinimąsi vadino kombi-
navimu. Tuo metu kombinuoti reiškė sugebėti
geriau gyventi, būti apsuksiam.

Taip išaugo visai nauja Lietuvos karta,
nepatyrusi tikro darbo, kūrybinio gyvenimo,
savo asmeninės veiklos džiaugsmo. Daugumai
“geležinė uždanga” buvo nepereinama, laisvasis
pasaulis su demokratija ir privačia iniciatyva
dešimtmečiams nutolo, buvo nepasiekiamas.
Taip įriedėjome į Sąjūdžio, šalies Atgimimo
laikus. Iš pradžių didelių pasikeitimų viltys,
nauji vėjai visuomeniniame gyvenime visus
laukiančiai prislopino. Likusi doroji tautos dalis
aktyviai išitraukė į masinius renginius, kėlė
laisvės vėliavas, traukė Lietuvą iš Sovietinės
imperijos liūno.

Bet atėjo diena, kai reikėjo perimti visą
valstybės atstatymo našta, tapti šalies pilie-
čiais, išitraukti į visuomenės kūrimą naujais
pagrindais. Čia ir prasidėjo tos visuomenės
skaidymasis, jos sluoksnių tikrosios vertės atsi-
vėrimas. Vienas jų labai aktyviai išitraukė į
valstybės atstatymo ir pertvarkymo procesą,
antras liko pasyvus, o trečias užėmė visai prie-
šingą poziciją - kenkimą valstybei, jos naikini-
mą. Šiame sluoksnyje ir atsidūrė visas šalies
nusikalstamas pasaulis. Jų tarpe yra daug ir
tokių, kurie visai nesugebėjo prisitaikyti prie
naujų sąlygų, liko prie įgytų sovietiniame gy-
venime būdo bruožų ir įpročių. Kai dauguma
žmogiškumo bruožų prarasta, pilietinis visuo-
meniškumas sužlugdytas, tada tokiai ydai kaip
gobšumas - kelias visapusiškai atviras.

Nusikalstamam gobšumui plisti padėjo ir
pasikeitusios sąlygos, visuomenės laisvėjimas

bei demokratėjimas. Atsirado galimybė plačiai
prekiauti alkoholiniais gėrimais, įsigyti ginklų,
burtis į uždaras ir mažai pastebimas grupes, o
esant pavojui, lengvai pereiti sieną, pabėgti į
kitą šalį. Sovietmečiu veikiantis stiprus repre-
sinis aparatas KGB masiniu vagiliavimu beveik
nesidomėjo, tačiau politiniam stabilumui išlai-
kyti vartojo griežčiausias priemones, visose
stambesnėse įstaigose, įmonėse ir organizacijo-
se turėjo platų agentų tinklą. Tai varžė ir nusi-
kaltėjus, neleido pereiti platesnės veiklos ribų.
Atgavus laisvę, šalis paveldėjo seną ir jau
netinkamą naujoms sąlygoms viešosios ir slap-
tosios tarnybos aparatą, kuo pasinaudojo
nusikaltėliai, išplėtę savo pragaištingą veiklą.

Tačiau jau yra ir gerų ženklų, vilties, kad
parazitinis gobšumas, žmonių ir jų turto prie-
vartavimas bus sutramdytas. Naujoji vyriausy-
bė pradėjo tam skirti žymiai daugiau dėmesio.
Didėjo ir visuomenės bei jos organizacijų vaid-
muo. Lietuvoje įsikūrė ir veikia labai daug nau-
jų religinių bendruomenių, kurios turi platų
savo organizacijų tinklą. Jeigu jos žmonių auk-
lėjime ir švietime sujungs savo pastangas, ne-
tenka abejoti, kad Lietuvoje moralinis klimatas
pagerės, formuojamas ir labai stiprus įvairių
etninių, dorinių, švietimo ir kitų panašių vi-
suomeninių organizacijų centras - Tautos Na-
mų Santara. Ji subūrusi dvasingiausias ir inte-
lektualiausias visuomenės jėgas, taps savotišku
dvasiniu parlamentu, kuris padės Seimui ir Vy-
riausybei spręsti šias subtilias ir sudėtingas ša-
lies problemas.

Geriausias ginklas prieš gobšumą ir kitas
ydas bei įvairiausius nusikaltimus - visuome-
nės dorovės kėlimas, jos sunaikintų pamatų
dabartinėje Lietuvoje atstatymas. Ir čia įvairios
visuomeninės organizacijos, jų susivienijimai
gali ne mažiau nuveikti negu valstybinės insti-
tucijos. Tik dorovinis kilimas mažins nusikal-
timus, tik pasiekimai šioje srityje pajėgs nu-
plauti Kūčių vakaro kraują.

* *

KAS DĖJOSI PASAULYJE PRIEŠ KRISTAUS GIMIMĄ

Kun. K.J. Ambrasas SJ

Paskutiniuosius prieš mūsų erą metus Romos imperija leido ramiai. Tenai viešpatavo Augustas. Koks tatai buvo žmogus? Šis Romos imperatorius - Kajaus Oktavijaus ir Juliaus Cezario sesers Atijos sūnus - Cezario buvo įsūnytas ir paskirtas jo įpėdiniu. Kai Cezaris buvo nužudytas, pasinaudojęs, kad Augustas tuo metu mokėsi, Antonijus užgrobia Cezario turtus. Grįžęs Romon, Augustas parduoda savo žemes ir šitaip išmoka romėnams Cezario testamentu užrašytas sumas. Suartėjęs su Ciceronu ir respublikonais, pažadais, pinigais ir gudrumu prisiviliojo nemaža Cezario šalininkų ir net pasisamdė paties Antonijaus iš Makedonijos grįžusius legionus. Pradėjęs karą su Antonijum, jį laimi, bet susivaidija su senatu. Vėliau sumušęs Bruto ir Kasijaus vadovaujamą respublikonų kariuomenę, su Antonijum ir Lepidu pasidalijo imperiją.

Kai Antonijus kovojo rytuose, Augustas sunaikino piratiškąjį Pompėjaus laivyną ir apgynė Reino ir Dunojaus sienas. Šitaip laimėjo ir senato palankumą, nes jis dėjosi besilaikęs nacionalinės Romos politikos, priešingos Kleopatrai ir Antonijui, kuriedu stengėsi atgaivinti monarcho valdžią. Augusto padrąsintas, senatas paskelbia Kleopatrai ir Antonijui karą. Augusto karvedys Agripa sumušė Antonijaus laivyną, o kitamet užėmė ir Egiptą. Antonijus su Kleopatra nusizudė. Šitaip Augustas tapo vieninteliu visos Romos imperijos valdovu. Jo valdžia ir galia kaskart vis didėjo. 29 m. prieš Kristų senatas jį paskelbia amžinu imperatorium ir pripažįsta vyriausiuoju kariuomenės vadu. Išrinktas senato cenzoriumi, 28 m. prieš Kristų pasitėkė į senatą šalininkų, tad netrukus gavo vyriausiojo prokonsulo valdžią visoms provincijoms. Po kelerių metų tapo tautos tribūnu, konsulu, vyriausiuoju valdovu - pontifex maximus.

Dabar Augustas jau beveik pasidarė abso-liuti imperijos valdžia, besiremianti 300.000 kariuomene ir 9.000 asmenine imperatoriaus gvardija. Pasiekęs šitokios galybės ir titulų, daugiau nepanūdė plėsti savo valdų. Geriausi jo vadai anuomet buvo Agripa ir du imperatoriaus posūniai - Tiberijus su Druzu. 20 m. prieš Kristų susitaikė su partų valdovu Azijoje, o Europoje sustiprino Dunojaus ir Reino sienas, įkūrė naujų provincijų. Nesisekė karas su germanais, kurie sulaukė romėnus nuo žygių anapus Dunojaus. Per savo įgaliotinius Augustas pats tvarkė senato jam pavestas pasienio provincijas, Egiptą, o centrinės provincijas ir Italiją valdė kartu su senatu. Kai buvo išvaikyti iš Viduržemio jūros piratai, atkuto prekyba, sustiprėjo pramonė, augo miestai. Pasidaręs turtin-giausiu imperijos žemvaldžiu, savo žemėse sudarė sąlygas smulkiesiems savininkams, steigė kolonijas, nutiesė daug naujų kelių. Imperatorius nesibodėjo ir kitų gyvenimo sričių. Ano laiko žmonėse iš lūpų į lūpas keliavo sparnuotą posakį: Romos gerovei imperatorius Augustas geriau būtų negimęs arba dar geriau, kad niekad būtų nemiręs.

Jo posūniai Tiberijus su Druzu 15 m. prieš Kristų užkariavo tarp Alpių ir Dunojaus esančius kraštus. Po dvejų metų karo žygiu sudrausminti dalmatai ir panoniečiai. Nuo 12 m. prieš Kristų Druzas, nugalėjęs germanus, pareiniu gerokai išplėtė Romos imperijos ribas. Aštuntaisiais metais prieš Kristų prasidėjo ramūs laikai, nes 9 m. prieš Kristų Romoje buvo įrengtas Augusto Taikos Altorius ir visame pasaulyje viešpatavo taika. Augustas - romėnų taikos laidas, tada buvo pasiekęs savo garbės viršūnę. Jis gaivino Romos religiją, rėmė literatūrą, menus. Jo garbė taip išaugo, kad iki tol niekas nebuvo jos tiek ragavęs. Jo vardu pava-

Priimkime Dievo žodį

CHIARA LUBICH

"Todėl mes be paliovos dėkojame Dievui, kad, priėmę mūsų paskelbtąjį Dievo žodį, jūs priėmėte jį ne kaip žmogaus žodį, bet, kas iš tikro yra, - kaip Dievo žodį, kuris ir veikia jumyse, tikintieji" (1 Tęs 2, 13).

Tas sakinyš yra paimtas iš Pauliaus pirmojo laiško tesalonikiečiams. To laiško įžanga, iš kurios tie žodžiai paimti, yra pilna garbinimo, dėkingumo ir džiaugsmo: garbinimo Dievo už visas malones, kurių jis tesalonikiečiams teikė, ir džiaugsmo, matant, kaip jie tas malones priėmė.

Tarp kitų tos malonės veikimo būdų apaštalas pabrėžia du. Pirmiausia, kad tesalonikiečiai priėmė šv. Pauliaus mokymą ne kaip žmogaus, bet kaip Dievo veikimą. Čia yra aiškus liudijimas tos antgamtinės šviesos, kuri, šv. Pauliaus mokymu, rodo nuostabiausiai pasireiškiančią Dievo tiesą, jo gailestingą meilę.

Čia taip pat yra aiškus liudijimas to tesalonikiečių atvirumo ir pasiryžimo Evangeliją priimti (1, 3; 2, 2). Dievas apsiereiškia nuolankiems, kurie nesivadovauja tik savo talentais ir sugebėjimais. Tesalonikiečiai nepriskyrė Dievo žodžių svarbumo sugebėjimams tų apaštalinų tarnų, kuriuos Dievas naudojo savo žodžiui garsinti.

Užtai tikėjimo dovana tesalonikiečiuose buvo veikli. Jie pasidarė sekėjais ne tik Pauliaus ir Viešpaties (1, 6), bet tapo pavyzdžiu net visiems Makedonijos ir Achajos tikintiesiems (1, 7).

O tokio tikėjimo kitas aspektas gali paskatinti nenugalimą pasiryžimą. Jis duoda mums ir geresnį Dievo žodžio supratimą, sužadina troškimą tuoj veikti ir pagal tą žodį gyventi.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Stengdamiesi gyventi pagal Dievo žodį visuomet, visose aplinkybėse ir sąlygose be išimties, kaip Jėzus mokė. Tą mokymą nesiliaujančiai dabar tęsia jo Bažnyčia ir mūsų laikų apaštalai.

O kaip mes reaguojame į mums duodamą tokį šviesos gausumą? Ar kartais mes nežiūrime į Bažnyčios mokymą, lyg jis būtų žmogiškas, menkindami jį ligi tokio lygio, kuris būtų mums patogus ir labiau derintųsi prie esamo laiko galvojimo ir filosofavimo. Žinoma, tada Bažnyčios mokymo galia neduotų mums šviesos.

Bet mes galime taisyti tokį iškrypusi palinkimą. Grįžkime prie tokio galvojimo, kurio mus moko šv. Paulius, tai yra priimkime tuos mokymus kaip Dievo žodį, neužmiršdami, kad Jėzus savo Bažnyčioje mums kalba ir vadovauja. Tik tada Žodis galės mumyse nešti tuos atsinaujinimo vaisius, kuriems Jėzus ir atėjo.

Čia mąstomų žodžių komentarai gali padėti mums vadovautis jais kasdienos gyvenime. Jais stengiasi vadovautis jau daugiau kaip 14 milijonų žmonių pasaulyje. O tų žodžių komentarai pasiekia juos per spaudą, radiją ir televizijos programas.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

dinti miestai ir šventyklos, o pats paskelbtas ne žmogiškosios, o dieviškosios kilmės - kylanti pasaulio žvaigždė. Mirus jo dukters Julijos vaikams ir posūniui Druzui, Augustas įpėdiniu paskyrė Tiberijų. Daugel garbės sulaukė imperatorius Augustas, bet neprilygo pranašo minimajam: "kūdikis mums gimė! Sūnus duotas mums! Jis bus mums valdovas. Jo vardas bus Nuostabusis Patarėjas, Galingasis Dievas, Amžinasis Tėvas, Ramybės kunigaikštis. Jo viešpatavimas be ribų, o taika begalinė. Jis viešpataus Dovydo soste ir valdys jo karalystę; tvirtins ir palaikys ją teismu ir teisumu dabar ir per amžius (Iz 9,5)

Jaunoji Jaunimo Sąjunga

Antanas Saulaitis SJ

* * * * *

1998-aisiais metais Pasaulio lietuvių sąjunga švenčia savo sidabrinį amžių, nors IX-ajame Pasaulio lietuvių jaunimo kongrese liepos mėnesį žilo plauko nesimatė. Netrukus po Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo Lietuvoje, vienuolikos kraštų studentų amžiaus atstovai susirinko rytų JAV į savąjį suvažiavimą.

PLJS atstovai Jaunimo kongreso gerą dalį skiria savos sąjungos reikalų, jaunimo veiklos bei siekių svarstyboms, išreiškiamomis PLJK nutarimais. Jeigu kantresnieji sugretintų I PLJK (JAV-se; kada PLJS dar nebuvo, 1966 m. tik įsteigta PLSA - lietuvių studentų atstovybė) ir tarpinių kongresų (II - 1972 JAV ir Kanadoje, III - 1975-6 Argentinoje, Urugvajuje, Brazilijoje, IV - 1979 Vokietijoje, Anglijoje, V - 1983 JAV, Kanadoje, VI - 1987-8 Australijoje, VII - 1990-1 Brazilijoje, Urugvajuje, Argentinoje, VIII - 1994 Lietuvoje, B. Britanijoje) su šiais metais (Cape Cod, JAV) įvykusių, pamatytų, kad PLJK ir PLJ sąjunga visada jauna - naujos kartos svarstomi maždaug tie patys klausimai - kaip išlikti gyvais ir ta gyvybe su kitais dalytis. Reikšmingas IX PLJK nutarimas X-ąjį rengti Australijoje, ne Vokietijoje (tai buvo antroji pasiūlyta galimybė) ar Lietuvoje (pvz., latvių jaunimo sąjunga šiais metais nusprendė savo kongresus tik Latvijoje ruošti).

Kongresų dalyvių kraštai svyravo nuo 10 iki 21, atstovų skaičius nuo 60 iki 220, kitų (įskaitant visuomenę) dalyvių bei svečių nuo 200 iki 2000, o pati kongresų kaip ir sąjungos reikšmė ryški vien iš penkių žemynų lietuvių kilmės žmonių sutartinių pastangų ir siekių. PLJS valdybos kėlėsi iš Pietų į Šiaurės Ameriką ir atgal (tarpkongresinės dvi P. Amerikoje, dvi Kanadoje, trys JAV, 1997 - 2001

išrinkta Vokietijoje), o jų rūpesčiai tie patys ir sunkiausi palaikyti nenutrūkstamus ryšius. Jaunų žmonių gyvenimui labiau kintant negu jau įsitvirtinusiųjų; mokslas, šeima ir darbas nuolat išbandė nutarimų bei planų galimybes.

Kongresistai išgyveno tą pirmąją žavesį ir platesnį akiratį, prieš 31 m. sutikdami bendraminčius bendraamžius. Antrojo metu jau Vakarus pasiekė "L.K.B. Kronika" ir susidegino Kalantos pasekėjas, ir visi aštuoni kongresai iki Lietuvos Atgimimo paženklinti rūpresčiu Lietuvos nepriklausomybe. Nuo šeštojo pradėjo dalyvauti bent vienas iš "Rytų" (sovietų valdomų ar jų įtakoje) šalių. VII ir VII-tasis, kaip ir visa užsienio lietuvių visuomenė, degė Atgimimu ir blaškėsi sąmyšiu apie savo pačių "pasaulio" lietuvių tolimesnius tikslus. IX-ajames lyg ryškiau matosi jau lietuviškoje statistikoje akivaizdus ryžtas užsienyje toliau lietuviškumą bei vienybę ugdyti, Lietuvos nepriklausomybės išlaikymu (nebe atgavimu) rūpintis. Tuoj po Atgimimo krito užsienio lietuvių stovyklautojų, lituanistinių mokyklėlių mokinių ir panašūs skaičiai, kurie šiemet vėl pakilo iki prieš dešimtį metų išlaikyto lygio.

Jau trečią kartą dalyvavo buvusių kongresistų per tą laiką atsiradę vaikai; dalyvių amžiaus vidurkis visai pastovus - 19,5 metų. Nežiūrint nuotolių bei išlaidų, kiekvieną kartą PLJK, kuris kartu yra PLJS seimas-suvažiavimas, dalyvavo kelių žemynų jaunimas.

Iš pirmos ateivių kartos, vaikų amžiuje iš Europos į tolimesnį šalį išsivežtos, kongresistų dauguma jau trečios kartos, nes jų tėvai užsienyje gimę. Jau dešimtį metų kongrese dalyvauja Lietuvoje ar etnografinėse žemėse gimę, pirmą kartą šiame - iš Lietuvos naujai į užsienius emigravę. Visuomet dalyvavo tradicinėse jaunimo organizacijose - ateitininkuose, neolitanuose, skautuose, seniau - studentų sąjungoje - dalyvavę, šokių ratelių, sporto klubo, (JAV) Lietuvos Vyčių narių, kaip ir niekur kitur nepriklausančio jaunimo,

Jaunimo kongresai ir sąjunga - tam tikros jaunimo vedybos su "senimo" Lietuvių Bendruomene. Pirmojo sąskrydžio sumanytojas buvo tuometinis PLB pirmininkas J. Bachunas, kaip ir šio pasekėjas St. Barzdukas įkvėpė pačią PLJ Sąjungą. Kiekvieno kongreso (ir PLJS suvažiavimo) ruošoje dalyvavo PLB bei kraštų bendruomenės, pagal išgales ir kitus rūpesčius talkindami lėšų vajumi, paskaitomis, ryšiais ir kitais būdais. PLB ir tolygios

LB valdybos suderino savo statutą su jaunimo pageidavimu, kad LJS atstovas savaime dalyvautų LB valdyboje. Ir pagal sąlygas, ir pagal valdybų asmenybes, LB ir LJS bendradarbiauja ir viena kitą remia. Be vyresniųjų paramos PLJK ir PLJK negalėtų išsilaikyti.

Ligi VIII-tojo kongreso bendro izdo pastovi suma - apie 30.000 dol. - buvo skiriama tolimesnių ar nepajėgesnių kraštų atstovų kelionėms. Pietų amerikiečiai tiksliai nujautė, kad dešimties naujai įsikuriančių LJS prisijungimas iš Rytų sumažins dėmesį pietiečiams.

Jau antrasis kongresas, kai spaudoje bei kitur ne per daug girdima apie JK kainą, t.y. "kam tiek daug išleidžiame trumpam laikui ir tik jaunimui linksmintis?" Viena priežastis - kad vyresniųjų dėmesys jaunimu (pamaldžiai vadinamų "mūsų ateitimi") sumažėjęs. Antra, PLJK pajamos ir išlaidos bent sutampa, o paprastai palieka ir ateities veiklai. Trečia, PU kongresų apyvarta yra lašas lietuviškų lėšų sraute: jei užsienio lietuvių apie 50.000 kasmet Lietuvą aplanko ir jei kiekvienas savo giminėms ar kitiems geriems tikslams kaskart nusiveža 2.000 dol., tai tokia vasara kainuoja 100

mln arba 300 kartų daugiau negu keliolikos šalių jaunimo atstovus jų (ir gal mūsų visų) ateities svarstyboms. Čikagos lietuvių operos vienas pastatymas lygus pustrėčios savaitės kongreso apyvartai.

O jaunimas visuomet pasirošęs savųjų parama ir savo santaupomis ne tik skristi, bet ir lauktuviomis bei pramogomis pasirūpinti. Po kongreso dar namuose savo jaunimą turintys tėvai sukanę dantis moka telefono sąskaitas, skrydžius ir kita, kad tik vaikai su kitais draugautų. Kai kurių nerangumas jaunimo reikalams padėti panašus į piliečių laikyseną valdiškų mokyklų sąmatų atžvilgiu, o visuomet būna lietuvių kilmės žmonių, kuriems jaunimo veikla vertinga ir remtina - kitaip kongresai nebūtų įvykę.

Viena jaunų žmonių brangiausių vertybių - draugystė. Verslininkams tai jokia paslaptis, kai jų sėkmė nuo asmeninių ryšių priklauso. Nors iš pradžių labiau būna prie savo šalies atstovų bei dalyvių, vėliau iš matymo nebeatskirsi šalių. Linksmavakarį drauge šoka tą patį visur pažįtamą tautinį šokį, dainuoja tas pačias dainas. Kartais užsimezga ir glaudesni ryšiai tarp vienos šalies ir antros, pvz., per kelis kongresus ir jų tarpus Kana-

dos su Pietų Amerika; IX-ajame keletas “vakarų” kraštų susitarė tiesioginius ryšius su “rytų” krašto jaunimu palaikyti (ir padėti įsigyti susižinojimui reikalingas priemones). PLB būstinėje Vilniuje patarnaujama PLJS ir kraštų LJS reikalais, ir šio kongreso nutarimai įsakmiai minti Rytų kraštų ryšius, kurie Lietuvoje lengviau vykdomi, kai iš kaimyninių ir tolimesnių kraštų lietuviai į sostinę atvyksta.

Jau VIII kongresas nutarė įsijungti į elektroninį tinklą. Šiame kongrese beveik pusė atstovų turi savo elektroninio pašto adresą. Plačiai kompiuterinėmis priemonėmis ruoštame IX-ajame nutartas PLJS puslapis su archyvu (statutais, devynių kongresų nutarimais, valdybų sąrašais ir kt), jaunimo veiklos žiniomis, naujienomis apie renginius, stovyklas, uždavinius. Kongresai amžinai primena valdyboms, kad žinios turi būti teikiamos kas mėnesį ar kas du. PLJS savo žiniaraščio neturėti nusprendė prieš trejus metus, pasitikėdama sklandžiai Australijoje leidžiamomis ir platinamomis “Jaunžiniomis”.

IX PLJK visų trumpiausias, net už pirmąjį, kai kongresinės tradicijos nebuvo. Paskubom susibūrę rengėjai (PLJS valdyba buvo atsistatydinusi) sugebėjo stovyklinės dalies programą supinti su PLJS suvažiavimo studijine dalimi devynių dienų renginiu, kai paprastai kongresai tęsdavosi tik pus-trėčios savaitės. Nuo ilgesnio ir pilnesnio kongreso atbaidė ruošos laiko stoka sudėtingesnio kongreso kaina. Didesnis skaičius visuomet mažina vieno asmens mokesį, bet, sako jauni žmonės, daug reiškia, kad vasarą keliaujama į Lietuvą, o kiti taupo lėšas 1998-iesiems metams - šokių šventei (kurios proga Lietuvoje PLJS valdyba suruoš pasaulio lietuvių jaunimo sąskrydį).

Jaunimo kongresų jaunumą liudija pati programa, svyruojanti tarp gaudžiai rimtos iki vaikiškai pramoginės, nuo gyveniman žvelgiančiųjų dvasinio susitelkimo iki užmaršties ir neatsakomingumo. Jokiems tėvams tai ne naujiena, o visos kartos žmonės gali raminti ir drąsinti jaunų kongresistų širdyse įdiegtas ir, reikia pasakyti, aiškiai prisiimtas ryžtas ir pomėgis Lietuvai ir viskam, kas lietu-

viška. Savo tarpe neretai gyvenamo krašto kalba kalbantys posėdyje pusvalandį kovos už statuto ar nutarimo tikslų lietuvišką žodį. Gera dalis žvelgia į ateitį su noru Lietuvoje savanoriškai padirbėti, jeigu dar to nėra įvykdę ir jeigu tokiai užsienio lietuviams paslaugai aplinka Lietuvoje būtų sklandesnė.

IX PLJK išskilmingoje vakarienėje buvo perduotas tradicinis PLJK pirmininko plaktukas ir “Ilgiausiais metais” apgiedotas Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos 25 m. sukakties pyragas. Visuomeninis kongresų ir PLJS bei kraštų LJS išpūdis lygiagretis PLB bei kraštų LB - spaudoje ir galvosenoje parodyti viešąjį lietuvių ir lietuvių kilmės žmonių gyvąjį veidą, kuris kada nors galėtų būti suprastas kaip Lietuvos istorijos dalis.

Tačiau su jaunimo veikla vyksta mažiau matomas ir jaunimo reikalams reikšmingesnis ryšys tarp kelių kultūrinių kartų dalyvių iš įvairiausių kraštų. Kai dalyvauja nuo vėlyvų klasių gimnazistų iki jau profesijose bei šeimoje įsitvirtinusių, ryšiai, draugystės ir pažintys supina daug kartų dalyvavusių bei patirties įgijusių su pradedančiaisiais, kurių gabumais bei gerais norais niekad netenka abejoti. Kongresinė “kultūra” panaši į Vasario 16 gimnazijos (Vokietijoje) mokinius, išvysčiusius ryšius tarp klasių ir kartų į tam tikrą lietuvišką (labai teigiamai vertinamą) “mafiją”. Panaši ir į pastovių stovyklaviečių kaip Neringos (Vermonte, JAV) stovyklautojų bei vadovų iš metų į metus perduodamą tradiciją.

Pakartotinai kongresuose ir jų metu vykstančiuose PLJS atstovų suvažiavimuose pats jaunimas sau primena, kad JS veikla jau yra dalyvavimas LB gyvenime, ir įgytoji patirtis bei ryšiai perkeltinti į LB veiklą vietovėse, kraštuose ir plačiau. Sumanios vietovės bei kraštų valdybos savo parama, žinių tinklu ir ryšiais savo ateitį labiau užtikrina, palaikydamos paties jaunimo apsprendžiamą veiklą. Tokia visuomeninės veiklos sąranga jokia paslaptis, nes daugybė turi jaunimo skyrių ar jaunimui šaką. Visa bendruomeninė išmintis ir trijų dešimtmečių kongresinė patirtis liudija, kiek reikšminga jaunus žmones sąmoningai puoselėti.

Vedybinio gyvenimo periodai

Viltautė Pocienė

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Jeigu šeima neturi kitų aukštesnių idealų, tuomet jos pagrindinis uždavinys - tarnauti gyvybei, įgyvendinant Kūrėjo palaiminimą: per gimdymą perduoti Dievo paveikslą iš žmogaus žmogui. Žmogaus gyvybė yra šventa, nes nuo pat pradžių jai reikalingas dieviškas kūrimo veiksmas. Pats faktas, kad gimsta žmogus, yra velykinis ženklas. Evangelistas Jonas sako, kad pats Jėzus prieš kančią ir mirtį apie tai kalba mokiniams, lygindamas savo mirties sukeltą nuliūdimą su gimdančios moters skausmais: "Gimdydama moteris būna prislėgta, kenčianti, nes atėjo jos valanda, bet, kūdikiui gimus, ji kančią užmiršta iš džiaugsmo, kad gimė pasauliui žmogus" (Jn 16, 21). Kristaus mirties valanda prilyginama gimdančios moters apimimui skausmuose, o naujo žmogaus gimimas atitinka Viešpaties prisikėlimą - pergalę prieš mirtį, nes kūdikis gimsta gyvenimo pilnatvei, esančiai pačiame Dieve. Jėzus sako: "Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimo, kad apsieiti jo turėtų". Jis kalba apie naują ir amžiną gyvenimą, kurį sukuria komunija su Tėvu.

Meilės simbolika yra Amūro paleistos strėlės į širdį. Amūras vaizduojamas kaip putlus kūdikėlis, kuris primena meilės tikslą. Kristaus įsakymu vaikas pastatytas pačiame Dievo karalystės centre: "Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė".

Kuomet vyriškumą ir moteriškumą suprantame kaip Kristaus ir Bažnyčios meilę iki galo, tai ir žmogiškame seksualume atsiskleidžia asmens tur-

tingumas, kurio visa vertė išaiškėja šeimoje. Žmogaus pašaukimas meilei realizuojasi per vidinę vienybę, per jo egzistavimą pagal Dievo paveikslą santuokos arba skaisčių būdu. Todėl lytiškumas, vyro ir moters atsidavimas vienas kitam, būdingais ir išskirtiniais santuokiniais aktais anaipol nėra tik biologinis reiškinys, o žmogaus asmenybės esmė, nes tai neatskiriama dalis meilės, kuri vyrą ir moterį jungia iki mirties. Vaisingumas, atvirumas gyvybei yra santuokinės meilės ženklas ir vaisius - gyvas liudijimas visiško sutuoktinių atsidavimo vienas kitam.

Kontracepcija užblokuoja žmogaus galimybę pradėti gyvybę. Kūnas suvokiamas atskirai nuo sielos, kaip tam tikras mechanizmas. Toks susidvejimas neleidžia teisingai suvokti save. Sterilizacija pakeičia ne tik žmogaus kūną, bet ir veikia dvasią. Sąmonės lygmeny viskas lyg tvarkoj. Žmogus nenori turėti vaikų ir pasidaro nevaisingu. Tačiau pasąmonės lygmeny iškyla problemos, dėl kurių atsiranda depresija, nepilnavertiškumo jausmas. Prarasta atsakomybė už lytinį gyvenimą sumenkina žmogų jo paties akyse.

Užblokuodama vaisingumą, kontracepcija nutolina sutuoktinius vieną nuo kito. Intymi sueitis turi tam tikrą tvarką. Žydai ortodoksai, kurie ypač aukštino vaisingumą, draudė santykius iki dviliktos ciklo dienos, palikdami juos vaisingoms dienoms. Esmė yra ta, kad reikalingos pertraukos jausmams atsinaujinti, aistroms išsivėdinti. Intymių ryšių normų nesilaikymas, į ką stumia kontraceptinės priemonės, sukasdienina vedybinį gyvenimą, kelia nuobodulį. Prarandamas pilnatvės jausmas, į intymią dviejų žmonių gyvenimo sritį įsimašo kontraceptinė tabletė. Pražeidžiamas santuokos sakralumas, ji jau neatspindi Kristaus ir Bažnyčios santykių, prarandama Dievo malonė. Šeimos, kurios anksčiau naudojo kontraceptines priemones ir perėjo prie natūralaus šeimos planavimo, niekada nenori grįžti atgal.

Erotika — aistros sudievinimas, tai yra savotiška stambeldystė. Žmonės, kurie visą gyvenimą seksą laiko aukščiausiąja vertybe, apgaudinėja save, įsivaizduodami, kad vis jauni, nors su amžiumi jėgos silpsta ir vis mažiau teikia malonumo. Griebiamasi įvairių vaistų, grimztama į nusivylimą. Tokioje situacijoje padėtų dviejų savaitių susilaikymas. Susitikimas po pertraukos būna džiaugsmingesnis ir

prasmingesnis. Naudodami kontracepciją, žmonės daugiau orientuojasi į seksą, mažiau į jausmų pasaulį. Kontracepcija tam ir skirta, kad įvykdytų seksualinę revoliuciją, atskleistų visus kūniškus malonumus. Jeigu šie malonumai yra vienintelis ir galutinis santykių tikslas, tai skatina egocentrizmą, galvojimą apie save. Toks partneris užsidaro kitam žmogui ir visame šeimyniniame gyvenime. Jei einame sekso kryptimi, apsiribojama savo poreikių patenkinimu. Asmenybė primityvėja, darosi infantiliška. Auginamas egocentriškas geidulingumas. Šventajame Rašte Tobijo knygoje pasakojama, kaip jaunosios kambary pirmąją naktį po vestuvių mirė septyni jaunikiai, nes buvo piktosios dvasios užmušti. Angelas paaiškino aštuntajam jauniui: "Tai tie, kurie eina moterystėn taip, kad atstumia nuo savęs ir nuo savo minčių Dievą ir pasiduoda savo geiduliui taip, kaip arklys ir asilėnas, kurie neturi proto; ant jų piktoji dvasia turi valdžią". Aštuntasis jaunikis išvaro iš namų demoną ir meldžiasi kartu su nuotaka. Tobijas sako: "Viešpatie, ne dėl paleistuvavimo imu savo seserį moterystėn, bet vien dėl meilės palikuonims, per kuriuos tebūna pašlovintas tavo vardas per amžių amžius".

Jis nemiršta, ir jiedu laimingai gyvena. Seksualumas su meile yra kurianti jėga; tarnavimas gyvybei pakelia dvasinį šeimos vaisingumą, nes tai gili vidinė meilė, kaip pasiaukojimas kitam. Kuomet viskas pasilieka gašlumo lygyje, piktoji dvasia susieja tai su mirtimi. Seksualiniai nusikaltimai yra gyvuliško sekso sukelta degradacija.

Intymaus ryšio metu turi būti savęs atidavimas be jokių apribojimų. Kontraceptinės priemonės neleidžia šito padaryti. Asmuo pasilieka sau vaisingumą, suskaldo savo asmenybę. Kūnų atsidavimas yra veidmainiškas, jei jis nereiškia viso asmens atsidavimo jo laikinoje egzistencijoje. Jei žmogus tikisi ko nors sau arba pasilieka galimybę pakeisti sprendimą ateityje, jis jau neatsiduoda visiškai. Jonas Paulius II sako: "Kai sutuoktiniai, naudodamiesi kontraceptinėmis priemonėmis, paneigia Dievo Kūrėjo moters ir vyro prigimčiai bei jų susijungimui suteiktą prasmę, jie užima Dievo planų teisėjo poziciją ir pažemina žmogaus lytiškumą bei manipuliuoja juo, kartu ir savo bei sutuoktinio asmeniu, paniekindami visiško atsidavimo vertingumą. Paniekinamas atsivėrimas gyvybei, ir

darosi netikra santuokinė meilė".

Pradžioje nesigilinant galima to ir nejausti, bet pamažu gilėja plyšys tarp sutuoktinių, o priešasčių ieškoma kitur. Negausiose šeimose atsiranda daug dvasinės tuštumos. Statistika rodo, kad skrybpos retesnės ten, kur buvo labiau priimama gyvybė ir augo daugiau vaikų.

Kontraceptinės priemonės tarsi duoda daug patogumų, tačiau kai kurios, kaip cheminiai preparatai, tiesiogiai kenkia moters sveikatai. Vyrai tai turi žinoti. Jų susilaikymas išsprendžia šias problemas. Tai savo lytinės energijos apvaldymas, vyriškumo požymis. Tikrai moteriška moteris šios problemos ne tik nejaučia, bet reikalauja pagarbos, branginasi ir tampa brangesnė. Didelis nuolaidumas nepadaro žmonos išpūdingesne, o priešingai: tai, kas visada prieinama, tampa buitine detale ir greičiau priveda prie neištikimybės.

Paulius VI savo enciklikoje *Humanae vitae* rašė: "Nėra jokios abejonės, kad protingam ir laisvam vadovavimui potraukiams reikalinga askezė, kad sutuoktinių gyvenimui būdingi meilės ženklai atitiktų etikos reikalavimus, o tai įmanoma periodiško susivaldymo metu. Ir tas susivaldymas, kuriuo pasireiškia santuokinė skaistybė, ne tik nekenkia santuokinei meilei, bet suteikia jai naujų žmogiškų vertybių. Tas susivaldymas reikalauja nuolatinių pastangų, kurių teigiamas poveikis ugdo sutuoktinių asmenybes, praturtina jas dvasinėmis vertybėmis. Tas susivaldymas suteikia šeimos gyvenimui harmoniją bei ramybę ir padeda nugalėti kitus sunkumus: rūpintis sutuoktiniu ir gerbti jį, padeda sutuoktiniams atsikratyti egoizmo, kuris nesuderinamas su tikrąja meile, bei stiprina atsakomybės jausmą. Pagaliau susivaldymas padeda tėvams geriau ir veiksmingiau auklėti palikuonis".

Gyvuoja neteisingas mitas, kad susilaikymas nesveika, tačiau medicina nežino ligų, kurios kiltų dėl šios būsenos. Skaistybėje gyvenančių žmonių gyvenimo analizė patvirtina šį faktą. Jie neserga jokiais specifiniais tik jiems būdingais susirgimais.

Vyrai žino, kad ne kiekviena erekcija reikalinga lytinės iškrovos. Nė kiek nekenkia sveikatai rytinės erekcijos kaip fiziologinis reiškinys, kurios eina su jausmų ramybe, neverčia žmogaus tenkinti seksualinio poreikio. Toks žmogus laisvas ir sveikas fiziškai ir dvasiškai, jis neturi sąmonėje seksu-

alinio pobūdžio vaizdinių. Lytines energijos kaupimas, kaip ir valgymas, stiprina jo jėgas.

Silpnam žmogui sunku susilaikyti, nes sukuria nenuslopinti geismai. Įtampa, sukelta stipriai jaučiamo nepatenkinto poreikio, gali kenkti sveikatai. Ji kartais tampa neurozių priežastimi. Sekso filmų žiūrėjimas sujudina geidulingumą, ir valdytis yra sunkiau. Todėl svarbu kontroliuoti savo vaizduotę, neapkrauti jos taip, kad lytinė energija imtų valdyti patį žmogų.

Kai žmogus ima apvaldyti save lytinėje srityje, jis bręsta ir kaip asmenybė. Didėja sugebėjimas atsakyti ir kitų savo poreikių dėl kito žmogaus. Toks žmogus kantresnis, pakantesnis kitam, apvaldo savo emocijas, kurios labai greitai pasireiškia ir gali būti susituoktinių nesantaikos priežastis. Pyktis dėl neišvirtų pietų ir kitų smulkmenų tada sukelia konfliktus. Karštas emocingas reagavimas, nesugebėjimas susilaikyti labiau būdingas tam, kuris neapvaldė savęs ir neišmoko atsakyti lytinės iškrovos.

Susilaikymo periodai, vyro ramybės dvasia brandina jo asmenybę, gerina tarpusavio santykius, stiprina jausmus kaip poilsio rezultatą. Kiekvieną tokio gyvenimo mėnesį žmogus pakartoja sužadėtuvių laikotarpį, vedybų laukimą, kuomet stiprėja jausmai, trokštama vienas kito, bet iš pagarbos vengiama, nes planuojama šeima. Tai nėra lengva, bet žavinga. Švelnumas ir rūpestis vienas kitu, žinant, kas uždrausta, ir gerbiant tą draudimą, stiprina šeimos susitarimą ir atvirumą Dievui. Skatinamas neseksualinis švelnumas, aukštesnė meilė, mokomasi aukotis. Tai praturtina šeimą glamonėmis, kuriomis nesiekama tenkinti savo poreikių, prisilietimais, kurie neerotizuojami, glostymais, kurie nuima skausmą. Tas paėmimas artimui už rankos, ta meilė, laikas nuo laiko išvaduota iš žmogiškų silpnybių, pakylėta į vienintelį aukštesnį dvasinį ryšį, turi dieviškumo atspalvį. Žmonės darosi geresni, švelnesni. Tai Dangaus karalystės apraiškos, prarasto rojaus prakartėlė, Dievo malonės žiedai. Tokiai meilei įkvėpimo pagautas apaštalas Paulius taiko savo himno žodžius: "Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi; meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta. Ji nesielgia netinkamai, nieieško savo naudos, nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga, nesidžiaugia neteisybe, su džiaugsmu pritaria tiesai. Ji visa pakelia, visa tiki, viskuo viliasi ir visa

ištveria" (1 Kor 13, 4-7).

Kontracepcija naikina šį laikotarpį, žadėdama paversti žmogaus gyvenimą amžinu medaus mėnesiu, stumia jį į dvasinę mirtį.

TAUTA IR ŠEIMA

Stasys Masionis

Humanitarinių mokslų žmonės, net marksizmo teoretikai, šeimą prilygina tautos ar valstybės kūno ląstelei. Jeigu sveikos organizmo ląstelės, tai sveikas ir atsparus visas organizmas. Tuo galima neabejoti ir taip pat įrodinėti to nereikia. Šeimose gimsta, auga, bręsta ir auklėjasi vaikai, jaunosios kartos, tautos ir valstybės ateitis. Visiškai aišku, kad nuo to, kokia yra šeima, koksai joje vyrauja dorovinis, religinis, tautinis, kultūrinis "klimatas", žymia dalimi priklauso vaiko, jaunuolio ir žmogaus auklėjimas, jo dvasinė ir fizinė sveikata. Tuo pačiu ir tautos bei valstybės ateitis.

Ukrainiečių kilmės pedagogo, auklėtojo ir rašytojo Makarenkos teigimu, vaikas iki penkerių amžiaus metų įsisavina 70% tų savo įgūdžių, kurie jame išlieka visam gyvenimui. Iki penkerių metų amžiaus vaikas yra kuo arčiausiai surištas su šeima ir tai, ką jis savo aplinkoje mato, girdi ir patiria, pradeda jame formuotis ne tik fizinius įgūdžius, bet ir jo vidinį pasaulį, dvasinį gyvenimą, įsitikinimus, pasaulėžiūrą.

Nuo amžių Lietuva buvo katalikiškas kraštas, ir tai, kas lietuvių šeimoms buvo bendra, nežiūrint skirtumų turto, darbo, luomo, išsilavinimo, šeimos sudėties ir kitais atžvilgiais, buvo pagarba ir ištikimybė tikėjimui, bažnyčiai, Dievo įsakymams, religinei gyvenimo praktikai, krikščioniškai pasaulėžiūrai. Visa tai ir sudarė vidutiniškos lietuvių šeimos dorovinį pagrindą. Todėl ir vaikas šeimoje, dar iki jam pirmą kartą peržengiant mokyklos slenkstį, būdavo mamos rūpestingai išmokytas padaryti kryžiaus ženklą, sudėti rankas maldelei ir ją sukalbėti. Kadangi religija yra dorovės pagrindas, tai, ugdant vaiko religiją, jo sieloje būdavo dedamas ir tvirtas dorovinis pagrindas.

Šeimoje vaikas įsigyja ir pirmuosius kalbinius įgūdžius. Gimtoji kalba yra antras lietuviškų šeimų bendras pradas, kuriuo pradedamas vaiko tautinės sąmonės ugdymas. Vaikui, girdinčiam šeimoje taisyklingai lietuviškai kalbant, nebūna vargo mokykloje, kai jis pradedamas sistemingai ir nuosekliai mokytis gimtosios kalbos. Užaugęs jis jau nedaro gėdos savo gimtajai kalbai ir sugebės ją perduoti savo vaikams.

Tolimesnį tautinį auklėjimą vaikas paprastai gauna mokykloje, visuomenėje, per literatūrą ir pan.

Vaikui ir jaunuoliui tėvų globa ir įtaka reikalinga iki jis galutinai subręsta fiziškai ir dvasiškai. Niekas jam to nei pavaduoti, nei atstoti negali. Visiškai jo asmenybės išsiskleidimui ir brandai būtini abu gimdytojai. Tėvas paprastai aprūpina medžiagiškai, ugdo drausmingumą, valią, teikia autoritetą. Motina teikia vaikui savo meilę, globą, rūpestį, gerumą ir švelnumą, visada pasiruošusi savo gyvenimą vaikų gerovei.

Tokiu būdu tegul ir neturtinga, ir paprasta lietuviška šeima, jei dora, tikinti, tvarkinga, visuomet sudarydavo palankias sąlygas joje užauginti ir subręsti doram žmogui, lietuviui ir katalikui, kuris būdavo savo tėvų pasididžiavimas, sąmoningas ir susipratęs savo tautos narys, geras ir patikimas Lietuvos valstybės pilietis. Vidutiniškai tokia lietuvių šeima ir buvo nuo mums atmenamų laikų ir dar gerokai iki to. Laisvos ir nepriklausomos Lietuvos sąlygomis, nežiūrint sunkių pirmųjų dviejų dešimtmečių problemų, Lietuva tikėjosi gražios ateities.

Tačiau, trumpai pasidžiaugusi savo laisve, lietuvių tauta buvo vėl skaudžiai ir labai žiauriai pavergta. Priešas, nors fanatiškas ir barbariškas, tačiau kur kas rafinuotesnis nei ankstesnieji. Suprato, jog norint susidoroti su tauta, palaužti jos atsparumą ir susilpninti jos dvasią, reikia išardyti jos šeimas. O norint išardyti šeimą, reikia sužlugdyti jos dorovę, išraunant tikėjimą ir pasitikėjimą Dievu, tikėjimą savo tauta ir jos ateitimi, santuokos šventumą, padorumą darbštumą, blaivybę, vaikų prisirišimą prie tėvų ir meilę jiems - viską, kuo buvo sveika, tvirta ir dora lietuviška šeima, visa tai, kuo ir ant koji laikėsi. Lietuvių tauta vėl praėjo visus žmonijos istorijoje žinomus kančių kelius: ir vergiją, ir baudžiavą, ir inkviziciją, ir vandalizmą, ir dar tokių kančių, kokių gal niekas iki tol nebuvo

Į Bernelių Mišias...

Vija Tarabildienė

patyręs. Daug šeimų buvo ištremta, išdraskyta, sunaikinta - vienos fiziškai, kitos dvasiškai. Vargu, ar Lietuvoje buvo išlikusi bent viena šeima, kuri nebūtų buvusi vienokiu ar kitokiu būdu viso šito paliesta ir nukentėjusi. Šio rašinio autoriaus, pavyzdžiui, dėdė, Lietuvos savanoris-kūrėjas ir šaulys buvo išvežtas su dėdine ir dviem vaikais. Grįžo po 19 metų, tačiau šiandien jau nė vieno nėra gyvo iš šešių. Mano gimtojo kaimo miškuose (Lazdijų apskr.) vieną dieną žuvo trys tekintojo Treigio sūnūs, iš kito kaimo trys broliai pasitraukė į Vakarų, karui einant į pabaigą. Tėvas tol "tempė", kol jie, neišlaikę dvasinio ir fizinio spaudimo, susirgo ir mirė. Tokių ir dar blogesnių pavyzdžių atsitema kiekvienas Lietuvos gyventojas.

Upeliais tekėjo kraujas ir ašaros, motinų ir seserų raudos draskė širdį ir sielą. Tauta suvirpėjo visu kūnu, tačiau nepalūžo. Nepalūžo nė tuomet, kai buvo skandinama alkoholyje, kai buvo suteikta

“laisvė” ir privilegijuotos visos niekšybės, ydos ir nuodėmės: girtuokliavimas, paleistuvystė, neištikimybė, bedievyystė, vagystė, tinginystė, nesąžiningumas, skundinėjimai ir t.t. Daug šeimų iš tų, kurios išliko arba per tą laiką susikūrė, tomis “laisvėmis” ir pasinaudojo, daug vaikų augo šeimose, kuriose jie nieko daugiau nematė ir negirdėjo, tik blogą pavyzdį, nešvankias kalbas ar žodžius. Vaikų sielos buvo skurdinamos ir žalojamos, Lietuviai augo potencialūs piktadariai.

Tačiau tautos kūnas, jos organizmas, kad ir kaip kankinamas ir žalojamas, atlaikė. Ir “mes nesiklaupėm, mes nepasidavėm ir mes laimėjome” (Justino Paleckio sūnus Justinas; busimasis laikas autoriaus pakeistas būtuojau). Jau šiandien galime pasakyti — laimėjome. Tai Dievas mums šituos vargus ir kančias siuntė ir davė jėgų juos pakelti. Neveltui mes Jam giedodavome “Apsaugok, Aukščiausias, tą mylimą šalį”, ne veltui giedodavome gyvuliniuose vagonuose ir kalėjimų kamerose bei Sibiro tolybėse “Marija, Marija” ir “tu didvyrių žemė”, ne veltui esame Kryžių šalis ir Marijos žemė. Lietuvių šeimos daug ko neteko per tuos metus. Patyrė daug nuostolių, ir medžiaginių, ir dvasinių, tačiau neatsisakė, nepardavė ir neišdavė dviejų dalykų: ištikimybės tikėjimui ir ištikimybės savo tautai. O tai ir sudarė, ir dabar tebesudaro patikimiausius ir iki šiol neišardytus jos pamatus. Ir kaip bebūtų skaudžios tos aukos, kurios savo krauju pasirašė tautos pareikimą dėl savo nepriklausomybės, bet jos taip pat stebina ir džiugina. Didžiausią dalį tą kruvinąjį sekmadienį sudarė patys jauniausieji - septyniolikmečiai. Garbė žuvusiems už tėvynę, garbė tėvynei, kad yra kam už ją žūti! Buvo du atvejai - vienas jų užfiksuotas fotonuotraukoje, kuri apėjo gal visą pasaulį, kai jauni žmonės ėjo prieš tankus, iškėlę kryžių. Tai kas juos atvedė tą ankstų sekmadienio rytą prie televizijos bokšto, kad ten jie žūtų? Kieno skatinami su tokiu tikėjimu jie ėmė į rankas kryžius ir ėjo prieš šėtoną? Juk kai žmogus moka tokią aukštą kainą savo krauju ir gyvybe, jis žino, už ką. O jie buvo tokie jauni, net jų tėvai jau buvo gimę okupacijos metais. Jau jų tėvams buvo brukami svetimi dievai, jie buvo įvairiausiai gundomi.

Atsakymas aiškus ir tik vienas: ir vieni, ir kiti gimė ir augo šeimose, kurios gal daug nustojo ir daug atidavė, kad išlaikytų savo orumą, ištikimybę

Dievui ir tėvynei, kurie, “kaip kalnuos erelis gūžtą, gynė širdį atkakliai” (J. Aleksandriškis) kurie, pasak “Avakakos” laivo kapitono buvo “tikri džentelmenai, atsisaką saugumo ir patogumų, kad galėtų kovoti už savo įsitikinimus” (Bombar “Už borto savo noru”). Tai žmonės, kurių pečiai pakankamai tvirti ir patikimi, kad galėtų ant jų nešti savo tautos paskyrimą ir likimą, jos šviesesnio gyvenimo viltį ir kovą už ją.

Tačiau viskas, kas pasiekta ir iškovota, yra pasiekta ne be nuostolių. Nuostoliai didžiuliai. Beveik pusė amžiaus naikinimo ir demoralizavimo neapsiėjo be pasekmių. Daug Lietuvos šeimų kenčia ir medžiagiškai, ir dvasiškai. Jeigu net okupantai ir išėjo, bet tokios nuožmios okupacijos pasekmės pasiliks ir jas išnaikinti teks mums patiems. Jau šiandien problemų daug, ir jos visos svarbios. Suprantama, nuo jų greitesnio išsprendimo priklausys ir geresni šeimos reikalai. Tačiau manome, jog netiesa, kad visos dabartinės problemos vienodai aštrios ir nėra tokios, kuriai reikėtų atiduoti pirmenybę. Grįždami prie pradinio mūsų sprendimo, kad tautos ir valstybės ateitis visuomet yra jos jaunosios kartos rankose, o šią svarbiausią jos brendimo ir auklėjimo etapą ruošia ir didžiausią įtaką daro šeima bei jos aplinka. Todėl, atkurdami Lietuvos valstybę ir galvodami apie jos ateitį, visų pirma turime galvoti apie lietuvišką šeimą, dabartinę jos padėtį, apie jos reikalus ir problemas. Daug jaunų šeimų yra benamiai, neturi net pačių minimaliausių higieniškų ir buitinių sąlygų gyventi, dirbti, pailsėti. Daugelis šeimų, ir ne tik jaunų, stokoja dvasinio ryšio, dorovinio pagrindo, gimdo vaikus, arba neturėdami sąlygų juos auginti, arba nesugebėdami juos deramai auklėti, arba stokodami ir vieno, ir kito. Jeigu mūsų tėvai, seneliai, broliai ir seserys sugebėjo išlaikyti dvasines bei dorovines vertybes, atskirais atvejais ir šeimas, neįtikėtinais sunkiomis sąlygomis, tai mums turėtų būti lengviau ir sėkmingiau.

Norėčiau užbaigti Lietuvos poeto, jautriai išgyvenusio tėvynės vargus ir skausmus, Justino Marcinkevičiaus žodžiais”:

*Kiek rovė - neišrovė,
Kiek skynė - nenuskynė,
Nes tu esi šventovė,
Nes tu esi tėvynė!*

Skrylių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

Reikšmė ir prasmė

Nors šie du žodžiai nėra sinonimai, bet tiek raštuose, tiek šnekamojoje kalboje dažnai maišomi. Ne visai aiškiai juos atskiria iš žodynai. Pvz., P. Skardžiaus "Lietuvių kalbos vadove" (Vokietija, 1950) sakoma, kad prasmė yra "loginė dalyko esmė" (angl. *sense, meaning, import; pranc. sens; vok. Sinn*)\ Žmonių pasakymai ne vienoda prasme suprantami; Šie poeto žodžiai turi labai gilią prasmę (yra prasmingi). Reikšmė - dalyko vertingumas kuriam kitam dalykui (angl. *signification, meaning; pranc. signification, importance; vok. Bedeutung*): Lietuvių tautinės kultūros reikšmė pasauliui yra nemaža; Žodžių reikšmės yra nepastovios".

"Dabartinės lietuvių kalbos žodyne" (Vilnius, 1972) aiškinama, kad prasmė yra "vidinis, loginis turinys: Perkeltinė žodžio prasmė; arba tikslas, pagrindas: Ar čia buvo prasmės taip daryti? Gyvenimo prasmė. Reikšmė - tai, kas ką reiškia: Šio žodžio reikšmė ne visai aiški; arba svarba: Tai didelės reikšmės dalykas".

Niedermanno žodyne prasmė vokiškai verčiama "Sinn, Bedeutung", o reikšmė tik "Bedeutung".

Tad iš šių žodinių aiškinimų galime bent apytikriai suprasti, ką šie žodžiai reiškia, bet vis dėlto dar lieka neaiškumų. Galima sakyti, kad šie du žodžiai iš dalies yra panašūs, iš dalies visai skirtingi. Prasmė yra, kaip jau minėta, loginė dalyko esmė, pvz.: Kokia yra žmogaus gyvenimo prasmė? Jo mintys turi gilią prasmę. Kasdieniuose dalykuose jis vis ieško filosofinės prasmės. Skiriamieji ženklai

geriau padeda suprasti sakinio prasmę. Tai reikia suprasti perkeltine prasme. Kartais šiuo žodžiu nusakoma veikimo tikslas, paskirtis, pagrindas, pvz.: Tai neturi jokios prasmės (angl. *It makes no sense*). Jam nebuvo jokios prasmės ten važiuoti. Nėra prasmės su tavim ginčytis.

Reikšmė - kai norime nurodyti, ką koks dalykas žymi, reiškia, pvz.: Žalia spalva reiškia viltį. Žodžio tikroji reikšmė visuomet išryškėja iš konteksto. Kartais šiuo žodžiu norima pažymėti kokio nors dalyko svarbą, vertingumą, pvz.: Praeities pažinimas turi didelę reikšmę kiekvienam žmogui. Tai didelės reikšmės įvykis.

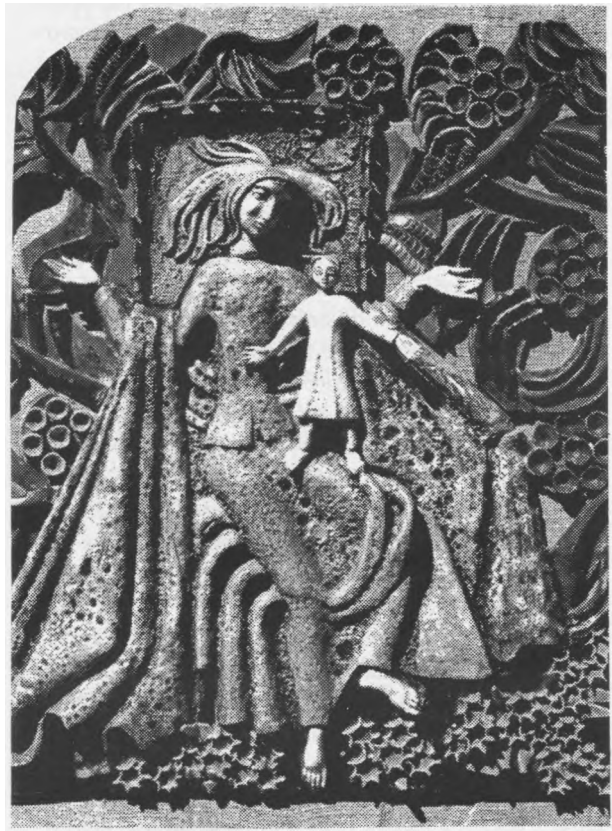
Tad iš pavyzdžių matome, kad šie du žodžiai yra skirtingi, jie nėra sinonimai, bet vis dėlto kartais jų reikšmės yra gana artimos ir ne visada yra lengva nestatyti jų vartojimo ribą, pvz., sakoma: pavartoti žodį perkeltine reikšme ir perkeltine prasme.

Radio ar radijas?

Kai šis žodis vartojamas savarankiškai, nesujungtas su kitu, tai sakoma radijas (tik ne radijai), pvz., aš klausau radijo, girdžiu per radiją, nusipirkau radijo aparatą, bet kai jis yra tik pirmasis sudurtinio žodžio dėmuo, tai vartojama radio, pvz., radioaktyvumas, radiochemija, radiofizika ir pan.

Ypač, ypatingai

Ar šie du žodžiai yra sinonimai? Ne. Ypač reiškia labiausiai. Šį žodį reikia vartoti, pabrėžtinai išskiriant kurį nors daiktą, veiksmą, ypatybę iš kitų panašių daiktų, veiksmų ar ypatybių, pvz.: Sugavau daug žuvų, ypač lydekų. Jis gražiai groja įvairiais instrumentais, ypač smuiku. Šiuose sakiniuose visiškai netiktų žodis ypatingai. Ypatingai reiškia nepaprastai, savotiškai. Jis vartotinas, pavyzdžiui, tokiuose sakiniuose: Vakar buvo ypatingai šalta diena. Amerikai išspręsti rasių klausimą yra ypatingai sunku. O štai dar keletas sakinių, kur žodis ypatingai yra klaidingai pavartotas: Mane žavi Lietuvos gamta, ypatingai (= ypač) savo upėmis ir ežerais. Geriausios susisiektimo priemonės yra traukinys, automobilis ir ypatingai (= ypač) lėktuvas. Ypatingai (= Ypač) tokio jauno vaiko nereikėjo ten leisti. Jis domisi menu, ypatingai

Madona su Kūdikiu.

E. Marčiulionienė

gai (= *ypač*) muzika. Šiuose sakiniuose turbūt niekam neateitų į galvą vartoti žodį *ypatingai* vietoj sinonimų *nepaprastai*, *savotiškai*. Vadinasi, prieveiksmio *ypatingai* čia taip pat negalima vartoti.

Jeigu kyla neaiškumas, katrą iš šių dviejų prieveiksmių vartoti (*ypač* ar *ypatingai*), tai patarti na mėginti pavartoti *ypač*. Jei jis tinka, tai jį vartokime. Prieveiksmį *ypatingai* mes vartojame per dažnai ten, kur jo nereikia.

Viso ar iš viso?

Lietuvių kalboje, norint nusakyti visą skaičių, visą sumą, vartojamas prieveiksmis iš *viso*, pvz.: *Gavau iš viso dešimt laiškų. Iš viso susirinko šimtas asmenų.*

Statistiniuose leidiniuose, kanceliariniuose dokumentuose ir periodinėje spaudoje labai dažnai

vietoj prieveiksmio iš *viso* klaidingai vartojama *viso*, pvz.: *Maistui išleista 100 dol., šviesai - 5 dol., kurui - 10 dol., viso (= iš viso) išleista 115 dol.* Lietuvių kalbos kilmininko linksnis vienas nėra linkęs prieveiksmėti. Dažniausiai šis linksnis prieveiksmėja su prielinksniais, pvz.: *be galo, iš tiesų, iš lėto*, arba su kito žodžio kilmininku pvz.: *Kiek viso gero gauni įplaukų?* Vadinasi, žodis *viso* prieveiksmine reikšme neturėtų būti vartojamas.

Ne kompetetingas, bet kompetentingas!

Gana dažnai tenka girdėti per radiją kalbant žinomus žmones, inteligentus, kurie vis klaidingai sako, *kompetetingas*. Nemanau, kad jie vartodami šio būdvardžio daiktavardį, sakytų *kompetecija*. Aišku, kad visi sakytų *kompetencija*. Juk šie žodžiai kilę iš lotynų *competens*, *competentia*. Tad būdvardį reikia rašyti ir tarti *kompetentingas*.

Aldona Puišytė

LIETUVAI

*Tu – Motina su drobine skara
Gini apglėbusi Vilties švieselę.
Tvirtai žinai – to džiaugsmo jau nėra,
Kuris minias į saulės šviesą kelia.*

*Nėra! Kas pasakys, ar bus kada,
Kai vėl vieningai susiimsim rankom?
Nesrūva kraujas, bet kokia žaizda
Tau, mano Lietuva, klestėti kenkia.*

*Kiek dirvonuoja apleistų laukų,
Kur mūs senoliai sėjo aukso grūdą!
Apginsi, Motina, vaikus – tikiu –
Nuo negandų, nuo išdavystės Judo.*

*Tik daug vandens dar upėm nutekės,
Lieknai berželiai oš tvirtais subrendę.
O Lietuva! Tai kur ta mūs kaltė,
Kad viens kitam tiek pykčio išgalandom?*

Paruošė Marija A. Jurkutė

ŽENKLAI NĖRA GYVENIMO ESMĖ

Šiaurės Atėnai išspausdino žymaus rusų mokslininko, gero Lietuvos bičiulio Viačeslavo Ivanovo apmąstymus apie šiandieninę Rusiją ir pasaulį:

“Valdžios žmonės per daug rūpinasi tik saviimi. Nesuinteresuotas, vien visų žmonių gerovei dirbantis politikas - didžiausia retenybė.

Kaip tik todėl valdžia turi labai gerbti protinguosius. Filosofas Nikolajus Fiodorovas, apie kurį daug kalbama dabar, kai įvyko tas nelemtas klonavimas (pasak genetikų, būtent jis turėjęs tokią idėją, kaip moksliskai prikelti iš mirusių), taigi tasai N. Fiodorovas savo “Bendrojo darbo filosofijoje” yra suformulavęs tokį apibrėžimą: “Maskvos didžiosios kunigaikštystės visuomeninė santvarka - absoliuti monarchija, varžoma palaimingų kailių institutu”. Po A. Sacharovo mirties pas mus tokių “palaimingų kvailių” nebeatsiranda.

Rusijos nelaimė ta, kad kritišku momentu toje nuostabioje šalyje vis trūksta žmonių, pasiryžusių rūpintis ne saviimi, bendru visų darbu, visų reikalais.

Kadangi mano mokslas yra semiotika, tai yra mokslas apie ženklus, pirmiausia man krinta į akis štai kas: dauguma mūsų reformų grynai semiotinės. Keičiami gatvių pavadinimai, griaujami ir atstatinėjami paminklai arba kovojama su kažkokiais valstybės simboliais. Visi tokie dalykai mane labai baugina. Mat ženklai, nors jie ir mano specialybė, vis dėlto nėra svarbiausi mūsų gyvenime. Taip pat ir piniginiai ženklai”.

RAŠTO LIETUVIAI MOKĖSI DAR PRIEŠ ĮSTEIGIANT PIRMAJĄ MOKYKLĄ

Mokslininkai, tyrinėjantys Lietuvos švietimo istoriją nesutaria, kada buvo įkurtos pirmosios mokyklos. Zenonas Ivinskis (“Lietuvos istorija iki Vytauto Didžiojo mirties”) abejojo, ar Vytauto laikais prie kurios nors parapijinės bažnyčios veikė kokia mokyklėlė. Jo nuomone, tebuvusi vienintelė 1397 m. paminėta mokykla prie Vilniaus katedros. Apskritai istorikai mokyklų atsiradimą sieja su krikščionybės įvedimu. Juozas Jurginis (knygoje “Lietuvos krikštas”) manė priešingai. Pasak jo, Bažnyčia, kaip visuomeninė kultūrinė institucija, ėmė veikti civilizuotoje valstybėje, jau turinčioje raštiją, karines, teisines bei administracines institucijas. Lenkų istoriografijoje pasitaiko teiginių, kad LDK kunigaikščiai buvę beraščiai. Mat nei Jogaila, nei Vytautas, nei ankstesnieji kunigaikščiai nėra palikę savo parašų ant valstybės dokumentų. Tačiau tai nėra įrodymas, kad valdovai buvo neraštingi, nes valstybės aktus, jie, kaip ir kiti to meto Europos karaliai, tvirtindavo ne parašais, o antspaudais. Vytauto kanceliarijoje, teigė J. Jurginis, dirbo kelios dešimtys vyrų, mokančių rusų, lotynų, vokiečių, lenkų ir totorių kalbas. Išlikę dokumentai rodo, kad jau to meto valstybei reikėjo mokytų, rašyti įgudusių žmonių. Bet kaip buvo mokomasi, jei nebuvo mokyklų? Šių dienų mokyklos sampratos nederą taikyti viduramžiams. Rašyti, kaip ir kiekvieno amato, tada buvo mokomasi individualiai dvaruose, vienuolynuose. Pirmosios mokyklos, kuriose mokyta rašto ir lotynų kalbos, buvo uždaros vienuolynų mokyklos. Turtingesni bajorai lavinosi dvaruose, didžiojo kunigaikščio ir užsienio šalių valdovų rūmuose. Jie mokėsi karo meno, administracijos, rašto bei erudicijos dalykų, diplomatijos. 1387 m. Lietuvoje įvedus krikščionybę, mokyklų tinklą ėmė plėtoti Bažnyčia.

Pirmasis rašytinis šaltinis apie Lietuvos mokyklą - įrašas Vilniaus katedros inventORIZACIJOS knygoje, liudijantis, kad 1397 m. gegužės 9 d. veikė katedros mokykla. Tai buvo pirmoji europinio tipo mokykla Lietuvoje, ji rengė dvasininkus (panaši 1496 m. įsteigta Varniuose). 1397 m. gegužės 9-oji laikoma oficialia mokyklos įkūrimo Lietuvoje data.

Viduramžiais tik katedros ir vienuolynai turėjo didžiausias bibliotekas, tik dvasininkai galėjo dirbti mokslinį darbą. Ilgainiui dauguma tokių katedros mokyklų tapo kunigų seminarijomis, o kitos - universitetais. (Lietuvos aidas, Nr. 89)

TĖVAI MĖGSTA DUOTI VAIKAMS SAVO PAČIŲ SUGALVOTUS VARDUS

Vilniečiai savo dukroms dažniausiai duoda Simonos, Ievos, Karolinos, Gabrielės, Lauros, Ingos, Gretos, sūnams - Luko, Karolio, Lauryno, Martyno, Pauliaus vardus. Parenka tėvai vaikams ir senovinių, netradicinių vardų, pavyzdžiui, Mamertas, Margiris, Girmantas, Kastė. Tačiau esama tėvų, kurie, prieš suteikdami vaikui vardą, nesusimąsto, todėl dabar Vilniuje auga Džeineta, Džiazas Paskalis, Santana, Džiulija, Barbara.

Kaune daugiausia yra Gabijų, Gabrielių, Paulių, Radvilių, Agnių, Jusčių, taip pat Rokų, Mantų, Erikų ir Paulių. Bet tėvai dažnai nesitenkina lietuviškuoju vardu ir patys sugalvoja arba iš televizijos serialų paima tokius vardus, kaip Rasidas, Doras, Seimas, Ainas, Maiklas, Neilsas, Lamanda, Junda, Dijora. Seriale "Santa Barbara" atsiradus mergaitei Andrianos vardu, Kaune daugiau tėvų panorė savo dukroms suteikti šį vardą.

Klaipėdoje populiariūs berniukų vardai yra Tomas ir Karolis, mergaičių - Monika ir Greta. Dažnai suteikiami Martyno ir Luko bei Kornelijos ir Viktorijos vardai. Iš retesnių šiemet vaikams buvo duodami - Vakario, Kerniaus, Girėnės vardai. Tokių vardų, kaip Džein, Konsuela, Marlena, Rebeka, klaipėdiečiai šiemet nedavė, tačiau pernai pasitaikydavo.

"Yra be galo daug gražių lietuviškų vardų ir aš labai stebiuosi, kad žmonės jų nemyli, negerbia ir nesirenka", sakė Lietuvių kalbos instituto Vardyno skyriaus vadovė Vitalija Maciejauskienė. Turtingame lietuvių vardyne yra apie 4 tūkst. vardų, tačiau Lietuvoje funkcionuoja tik apie 800 skirtingų vardų. "Manychiau, kad vardą reikia rinkti labai atsakingai. Ką tėvai iš širdies rinkdami vardą į jį sudeda, tai yra dalis to, ką nori duoti tam žmogui", - sakė V. Maciejauskienė. (Lietuvos aidas, Nr. 49)

KELI SKAIČIAI APIE VAISIUS

Mūsų šalyje auga apie 6,5 milijonai obelių, 2,2 milijono vyšnių, 2,3 milijono slyvų, apie 700 tūkst. kriaušių.

Kiekvienam Lietuvos gyventojui tenka vidutiniškai po pusketvirto vaismedžio.

Sodai ir uogynai užima 38,5 tūkst. hektarų plotą.

Mūsų sodai nėra derlingi, pramečiuoja. 1990 m. gautas 86,5 tūkst tonų vaisių ir uogų derliaus,

Marija su Kūdikiu.

W.A. Bouguereau

1991 m. - 275, 1992 - 118, 1993 - 264, 1995 m. - 121, 1996 m. - 81 tūkst. tonų.

1994 m. kiekvienas Lietuvos gyventojas vidutiniškai suvalgė po 45 kg. 1995 - 48 1996 - po 52 kg vaisių, arba perpus mažiau, negu rekomenduoja mitybos specialistai. (Lietuvos aidas Nr. 203)

LIETUVOS VARDŲ PAMINĖJIMO TŪKSTANTMEČIUI

Netrukus turėtų paaiškėti ženklų, skirtų Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmečiui, konkurso nugalėtojas. Jam bus įteikta 5000 litų premija. Nors Lietuvos vardo paminėjimo Kvedlinburgo miesto

analuose tūkstantmetis bus švenčiamas tik 2009 metais, jau šiemet pradėta rengtis šiam jubiliejui. Sudaryta valstybinė pasirengimo Lietuvos vardo tūkstantmečiui pažymėti komisija. Netrukus turėtų įvykti antrasis šios komisijos posėdis, kuriame ketinama aptarti, kiek lėšų reiktų kitamet skirti pasirengimo darbams. (Lietuvos aidas Nr. 200)

APTIKTI XVII a. PĖDSAKAI

Šalia Kauno rajono Lapių Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios, atliekant atraminės šlaito sienelės tvirtinimo darbus, aptiktas labai senas rūsys. Spėjama, kad šiame rūsyje XVII a. galėjo būti palaidotos bažnyčios statytojas, tuometinis Lapių dvaro savininkas Jonas Lackis. Rūsys yra jau už bažnyčios teritorijos. Anot bažnyčios klebono Roberto Skrinkso, seniausi apylinkės gyventojai sako iš savo tėvų girdėję pasakojimus, esą nuo bažnyčios ejęs apie kilometro ilgio požeminis kelias - tunelis iki pat Neries. Atraminės sienelės tvirtinimo darbai sustabdyti, laukiama paminkloaugininkų išvadų.

Lapės - nedidelis miestelis, iškilęs dešiniajame Neries upės krante, vos 16 km nuo Kauno rotušės. Šv. Jono Krikštytojo mūrinę bažnyčią Lapių dvaro savininkas Jonas Lackis kartu su žmona Joana Talvošaite pastatė 1639 m. Aprūpindami bažnyčią turtu, jos statytojai surašė būtinų vykdyti reikalavimų aktą. Visų pirma iš visų šios bažnyčios klebonų reikalauta mokėti lietuvių kalbą. Akte taip pat įrašyta, kad sekmadieniais bei švenčių dienomis Lapių bažnyčioje turi būti laikomos giedotinės Mišios su lietuvišku pamokslu. Dar viena bažnyčios statytojų sąlyga - reikalavimas, kad Lapių kunigas bent kartą per metus aplankytų dvaro gyventojus ir lietuviškai juos mokyti tikėjimo dalykų. Manome, kad šių reikalavimų gana ilgai buvo laikomasi. 1899 m. Lapių bažnyčia buvo padidinta ir atnaujinta. (Lietuvos aidas Nr. 198)

BALTISTŲ SAMBŪRIS

Vilniaus universitete vyko tarptautinis baltistų kongresas "Baltų kalbos XVI ir XVII amžiuje". Tai didelį autoritetą ir senas tradicijas turintis, vienas didžiausių kalbininkų sambūrių, nagrinėjantis aktualias baltų ir indoeuropiečių filologijos problemas. Kongresė vyko du plenariniai posėdžiai, dirbo penkios sekcijos. Perskaityta per septy-

niasdešimt pranešimų. Į kongresą atvyko mokslininkai iš Latvijos, Lenkijos, Vokietijos, Rusijos, Italijos, JAV, Olandijos, Šveicarijos, Norvegijos, Suomijos, Eritjos ir Ukrainos.

Pirmąją baltistikos konferenciją Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedros bei Lietuvių kalbos ir literatūros institutas surengė 1964 metais. Jos organizacinis komitetas buvo įpareigotas rūpintis specialaus leidinio, skirto aktualioms baltų kalbotyros problemoms nagrinėti, steigimu. Po metų 1965-aisiais, išleistas pirmasis "Baltistikos" numeris. Dabar tai prestižinis baltų kalbotyros leidinys. Šiemet išėjo jau 31-asis jo numeris. Vėliau tokios tarptautinės konferencijos buvo rengiamos kas penkeri metai, daugiausia Vilniuje. Dvi vyko Latvijoje.

Aštuntasis baltistų kongresas surengtas norint paminėti pirmosios lietuviškos knygos - Martyno Mažvydo katekizmo - 450 metų sukaktį. (Dienovidis, Nr. 38)

VALSTYBĖS ŽYMENŲ RAŠYBA

Kiekviena valstybė, tauta turi savo raiškos žymenis. Mūsų yra Vytis ir ypatinga trijų spalvų vėliava (taip rašo ir 1996 m. išleistoje 1992 10 25 referendumu patvirtintos Konstitucijos 15-ajame straipsnyje, p. 10).

Didžiąja raide Vytį rašome ne visi. Nerasime ir "Dabartinės lietuvių kalbos žodyno" 1993 m. leidime, p. 942 (buvo rengtas dar iki Nepriklausomybės atgavimo, o redakcijos viršininkams vėliau ne taip rūpėjo), "Dažniniame lietuvių dabartinės rašomosios kalbos žodyne" 1997, Valstybinės kalbos komisijos priimtų kalbos įstatymų, potvarkių apibendrinime (1997 m. "Gimtoji kalba", Nr. 8) ir kitur.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją, būtinai rašykime Vytis, skaitykime ir kirčiuokime - Vytis, Vyčio, Vyčiui, Vytį, Vyčiu (2-oji kirč.).

Savo vėliavą mes pagarbiai nuo seno vadino me ir vadiname Trispalve. Tai metaforiškas pasakymas, DŽŽ rašoma tik mažąja raide (p.858). Didžiai gerbdami, pakilesniu stiliumi rašydami, pagal "Gimtojoje kalboje" paskelbtas minėtąsias taisykles (nors ten mūsų vėliavos rašybos klausimas nekliudomas) turėtų rašyti Trispalvė. (Vytautas Vitkauskas "Lietuvos aidas, Nr. 199).

* * * * *

Berniukas, pamatęs kine, kaip indėnai dažo veidus, paklausė tėvo, kodėl jie taip daro. Tėvas atsakė, kad jie ruošiasi kariauti.

Vakare berniukas pribėgo prie tėvo šaukdamas:

- Tėte, bėkim! Mama ruošiasi kariauti!

Numirė sovietų pilietis ir pakliuvo į pragarą. Velnias liepia jam pasirinkti skyrių - kapitalistų ar komunistų.

- Į komunistų, nes ten visuomet trūksta kuro,
- atsakė pilietis.

Kartą reporteris paklausė Brigitą Bardo, ką ji galvojanti apie šiuolaikinės plastinės chirurgijos galimybes.

- Chirurgas, - atsakė Bardo, - mūsų laikais pajėgus su žmogaus nosimi padaryti viską, ką tik sugalvos, išskiriant viena: jis negali jai sutrukdyti kištis į svetimus reikalus.

1940 m. birželio 15 d. į Lietuvą buvo įvestai raudonosios armijos daliniai. Pradžioje Lietuvos kariuomenė jokių pasikeitimų nepajuto. Praėjus kuriam laikui, ir į lietuviškus dalinius pradėta siųsti politrukai.

Dideliam kareivių būriui kapitonas liūdnei praneša:

- Vyreli, gausit politruką!
- Valio - džiaugsmingai sušunka kariai. Būrio vadas ne juokais įsiunta:
- Čia dar kas?
- Kad mums užtektų ir po pusę... - kažką negero pajunta kariai.
- Ko pusę?
- Litro...

Viena moteris sako kitai:

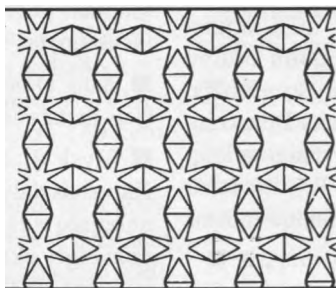
- Aš turiu skubiai tau ką pasakyti, kol dar nesužinojau, kad tai netiesa.

Mergina klausia jaunuolį, ar jis vestų merginą tik dėl pinigų.

- Ar tu manai, kad būtų teisinga palikti merginą senmerge tik dėl to, kad ji turi daug pinigų?

Kaip vadiname tokias būtybes, kurios gali gyventi kaip ant žemės, taip ir vandenyje? - klausia mokytojas.

- Jūrininkai - atsakė mokinys.

* Pavydas — sielos nerimas (nepasitenkinimas), susijęs su tuo, kad mums geistinę gėrybę įsigyja kitas, kuris, mūsų manymu, nėra už mus vertingesnis *ją* turėti.

G. Leibnics

* Pavydas — plėšikų ginklas, dažniausiai puolamasis. Jį visada pamatysi pačių negabiausių rankose.

E. Mieželaitis

* Žmonės pavydi tada, kada jie mato, jog jie negali turėti, jausdami teisę tai turėti.

La Rochenfoicauld

■ Ortodoksų teisės Lietuvoje yra visiškai tos pačios kaip ir katalikų. Valstybės paramą gauna ir katalikai, ir ortodoksai, ir kitos tradicinės konfesijos. Deja, katalikų Bažnyčia Rusijoje yra traktuojama kaip sekta. Tikimasi, kad po Rusijos patriarcho Aleksijaus II vizito katalikų Bažnyčia Rusijoje susilauks geresnių veikimo sąlygų.

■ Liepos 27 d., per šv. Onos atlaidus, švenčiant Griškabūdžio miestelio 300 m., o bažnyčios 200 m. sukaktis, lankėsi iš šios parapijos kilę du vyskupai: Vilkaviškio Juozas Žemaitis ir Panevėžio Juozas Preikšas. Ši parapija Lietuvai yra davusi apie 100 kunigų ir tiek pat mokslo bei meno žmonių. Šiuo metu Griškabūdžio klebonas yra kun. Sigitas Matisevičius.

■ Rugsėjo 7 d. Putname, CT, mirė sesuo M. Con-solata - Angelė Paplauskaitė. Ji buvo viena iš penkių pirmųjų, atvykusių 1939 m. į JAV steigti Nekaltai Pradėtosios Marijos vargdienių seserų vienuolijos.

■ Rugsėjo 5 d. Kalkutoje, Indijoje, mirė motina Teresė, labdaringųjų katalikų vienuolių ordino steigėja ir vyresnioji, atsidavusi vargšų globėja. Motina Teresė, gimimu Agnės Gonxha Bojaxhiu, albane, nuo 1948 m. Indijos pilietė, daugiau kaip 45 m. rūpinosi Kalkutos vargšais. Ji - Nobelio premijos laureatė. Jos darbus labai vertino Indijos valdžia, popiežius ir visas pasaulis.

■ Į Švč. M. Marijos Gimimo parapiją Čikagos Marquette Parke nuo 1998 m. pradžios dirbti sielovados darbą atvyksta kun. Rimas Gudelis, Naujamiesčio par. klebonas ir Berčiūnų bažnyčios statytojas. Jis jau anksčiau yra lankęsis Čikagoje.

■ Austrijos Socialinių mokslų darbo draugija (SWA) neseniai išleido studiją, kurioje reikalaujama daugiau bendrumo naujų religinių grupių, sektų bei destruktivių kultų atžvilgiu.

■ Pop. Jonas Paulius II pasveikino Lietuvą, mininčią Gaoną. Jis išreiškė viltį, kad Vilniaus žydų išminčiaus Gaono Eljahu mirties 200 m. minėjimas bus proga broliškam įvairių religijų žmonių susitikimui ir paskatins atvirą dialogą, pagrįstą įvairių Lietuvos visuomenės atstovų savitarpio pagarba.

■ Rugsėjo 24 d. buvo surengtoms Liškiavos Švč. Trejybės bažnyčios ir vienuolyno 300 m. jubiliejaus iškilmės. Dalyvavo daugybė kunigų ir Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis.

■ Dvyliktame Pasaulio katalikų jaunimo susitikime, vykusiame Paryžiuje, dalyvavo apie 1500 jaunimo iš Lietuvos. Delegacijoje buvo atstovaujama visoms Lietuvos vyskupijoms ir didžiosioms katalikiškoms organizacijoms. Paryžiaus susitikime dalyvavo ir Vilniaus metropolitas arkiv. Audrys J. Bačkis.

■ Liepos pradžioje paskelbtoje "Instrukcijoje dėl vyskupijų sinodų" Vatikano Vyskupų ir Tautų evangelizacijos kongregacijos nurodo, kad vyskupijų sinodai ir panašūs susirinkimai vyskupijos lygiu katalikų Bažnyčioje turi tikrai patariamąją funkciją. Vyskupas gali laisvai nuspręsti, ar priimti savo vyskupijos sinodo rekomendacijas, ar ne.

■ Kun. Jonas Danyla SJ rugsėjo 24 d. atšventė kunigystės 60 m. sukaktį. Jis yra buvęs Jėzuitų gimnazijos inspektorius, direktorius, naujokyno magistras, ilgametis sovietmečiu jėzuitų provincijolas, sovietų kalintas ir tremtas, daug nuveikęs formuojant pagrindžio kunigų seminariją ir ruošiant busimuosius kunigus.

■ Kun. Donatas Slapšys SJ, Indijos misionierius, šiais metais atšventė savo kunigystės 50 m. sukaktį.

■ Vysk. J. Preikšas ir ev. liuteronų vysk. J. Kalvanas dalyvavo Grazo ekumeninio susirinkimo delegatų susitikime liepos 30 d. Kaune. Buvo apžvelgti ekumeniniai pokalbiai ir jų reikšmė, laukiant 2000 m. krikščionybės sukakties.

■ Rugsėjo 9 d. Kaune įvyko pirmasis Lietuvos istorijoje seserų vienuolių suvažiavimas. Dalyvavo apie 600 atstovių iš 32 Lietuvos vienuolijų, taip pat viešnių iš užsienio: Vokietijos, JAV ir Kanados. Įžanginį žodį tarė Vilniaus metropolitas ir Vyskupų konferencijos pirm, Audrys J. Bačkis. Suvažiavimas išsiuntė sveikinimo telegramą pop. Jonui Pauliui II.

■ Šiluvos atlaidų metu Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje Marquette Parke rugsėjo 7 - 14 pamokslus sakė kun. Stasys Šlepavičius iš Lietuvos

■ Rugsėjo 13 d. Teresės kūnas į laidojimo vietą buvo vežamas to paties pastovo, ant kurio buvo vežami sudeginti Mahatma Gandhi ir Indijos premjerė Javaharlal Nehru. Indijos vyriausybė, nusprendama motinai Teresei surengti valstybines laido tuves, sulaužė tradicijas, pagal kurias tokios laido tuvės rengiamos tik prezidentams ir premjerams.

■ Kun. Stasys Raila, Lietuvos vyčių garbės na rys, rugsėjo 14 d. šventė amžiaus 90 m. sukaktį.

■ Mindaugo vainikavimo karaliumi Valstybės dienos proga Lietuvos Respublikos prez. A. Brazauskas Gedimino ordinais apdovanojo du užsienio lietuvius kunigus: prel. Joną Kučingį, gyv. Los Angeles, CA, ir kun. Vincą Valkavičių - Wolkovich, gyv. Norwood, MA, lietuvių parapijos kleboną.

■ Lietuvos statistikos metraščių (1918 - 1940) duomenimis, tuo metu Religijų departamente buvo įregistruota 13 religinių bendrijų. Didžiausia dalis tikinčiųjų tada ir dabar priklauso katalikų Bažny čiai. 1995 m. statistikos duomenimis, tada Lietu voje veikė 23 oficialiai įregistruotos religinės ben drijos. Veikė 684 katalikų bažnyčios, 50 sentikių cerkvių, po 41 maldos namą turėjo evang. li uteronai ir stačiatikiai, 9 ev. reformatai ir daugybė sektų po vieną kitą maldos namą.

■ Vysk. P. Baltakio žiniomis, po II Pasaulinio karo JAV buvo 113 lietuviškų parapijų. Vien Či kagoje buvo 13, o Penssylvanijos valstijoje 33. Dabar lietuviškų parapijų dar yra apie 80. Už JAV ribų vysk. P. Baltakis palaiko ryšius su 140 lietu viškų parapijų ir misijų.

■ Rugpj. 24 d. Kauno ligoninėje mirė tėvų mari jonų provincijolas Lietuvoje kun. Pranas Račiūnas MIC., sulaukęs 78 m. Bolševikų okupacijos metu 16 m. praleido tremtyje. Yra lankęsis ir JAV.

■ Monsinjoras Jonas Gedvilą, Klaipėdos dekanas ir Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios klebonas, rugpj. 3 d. atšventė 75 m. amžiaus sukaktį, o pernai spalio 13 d. 50 m. kunigystės. So vietų okupacijos metu kurį laiką buvo ištremtas į Komijos lagerius.

■ Aloyzas Volskis, Telšių vyskupijos kunigas, nuo 1993 m. dirbęs sielovados darbą Los Angeles lietuvių Šv. Kazimiero parapijoje, nuo 1997 m. rugsėjo 12 d. paskirtas Detroito Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos administratoriumi.

■ Sekmadienį, rugsėjo 27 d., Šiluvos atlaidų Lie tuvoje išvakarėse, buvo tikinčiųjų eiseną iš Tytu vėnų į Šiluvą. Eisenoje dalyvavo Vokietijos Fede rainės respublikos Bundestago prezidentė Rita Suersmuth, kurią dalyvauti pakvietė atlaiduose Lie tuvos seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis.

■ Jean Strazdas vedamo choro koncertu rugpjūčio 3 d. Kennebunkport pranciškonų vienuolynas pa minėjo 50 m. sukaktį. Čia kurį laiką veikė Šv. An tano gimnazija, buvo redaguojamas "Aidų" žurna las, čia mėgo vasaroti rytinio Amerikos pakraščio lietuviai, vykdavo lietuviškos programos: koncer tai, literatūros vakarai ir kt.

■ Prel. Jonas Staškus, Mississauga, Ont., Kanado je, lietuvių Kankinių parapijos klebonas, gruodžio 27 d. šventė kunigystės 35 m. sukaktį.

■ Kun. Antanas Baltrušius, ilgametis Šv. Petro lietuvių parapijos klebonas, Boston, MA, gruodžio 17 d. atšventė kunigystės 60 m. sukaktį.

■ Giesmė "Parveski, Viešpatie" buvo sukurta prieš 50 m. Detmolde, Vokietijoje. Žodžius sukūrė poetas Paulius Jurkus, o muziką komp. Juozas Strolia. Pirmą kartą ši giesmė buvo sugiedota 1947 m. Vasario 16 minėjime.

■ Kun. Alfonsas Babonas, Detroito, MI, Šv. An tano lietuvių parapijos klebonas, amžiaus 70 m. sukaktį paminėjo rugpjūčio 31 d.

■ Kaune, Aleksoto g., name, kuriame 1920-1933 m. gyveno Juozas Tumas Vaižgantas, liepos 8 d. buvo atidarytas jo vardo muziejus. Jį pašventino dabartinis Vytauto Didžiojo bažnyčios rektorius kun. Kęstutis Pugevičius.

■ Liepos 13 d. įvyko pirmojo Šiaulių vyskupo Eugenijaus Bartulio ingresas į Šv. Petro ir Povilo bažnyčią, dabar tapusią katedra. Praeis dar kiek laiko ir pareikalaus daug lėšų, kol tinkamai galės įsikurti kurija ir pats vyskupas.

Juoz. M

IVAIRŪS STRAIPSNAI

KAI METAI VEJA METUS - Vaišnys SJ	1
PRATARMĖ Į ŠVENTĄJĮ RAŠTĄ - Kun. A. Rubšys	4,41
JĖZAUS ŽEMIŠKOJO GYVENIMO PRADŽIA - Kun. K.J. Ambrasas SJ	9
ANDRIAUS RUDAMINOS 400-OSIOS METINĖS - Kun. J. Boruta SJ	12
DU JĖZUITAI UŽBAIGĖ DARBUS - Kun. A. Saulaitis SJ	14
KAS YRA DIEVAS? - Ignas Naujokas	15
NULIŪDUSĮ PAGUOSTI - Janina Lukoševičienė	18
NUOLANKIAI PRIIMKIME DIEVO ŽODĮ - Chiara Lubich	22
NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS PROGA - Danutė Bindokienė	37
MAŽYLIŲ ŽODELIS - Antanas Saulaitis	45
O BŪTA TIEK STUBUKLŲ - Rūta	49
AMŽINĄ MEILĘ GIEDOKIME - Jadvyga Radzevičienė	54
KANČIOJE NELIKAU BE PAGUODOS - Viktoras Bakanauskas	57
UŽSIDEKIME ŽIBINTUS - Chiara Lubich	62
GAILESTINGOSIOS MEILĖS NELOGIŠKUMAI - Algirdas Paliokas SJ	73
DANGIŠKASIS LIETUVOS GLOBĖJAS - Juozas Vaišnys SJ	77
KRISTAUS GUNDYMAS - Kun. K.J. Ambrasas SJ	82
PO ŽEMĖM UŽGESUSIOS AKYS - Polina Sarapinienė	85
BIRŽAI - Juozas Vaišnys SJ	89
MALDOS UŽ GYVUS IR MIRUSIUS - Jadvyga Vilčinskaitė	90
ATGAILA IR TIKĖJIMAS - Chiara Lubich	92
GYVENK, PRISIKĖLĘS KRISTAU! - Kun. K.J. Ambrasas SJ	109
KELIAS Į LIETUVOS DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ - Leonora Kulbokienė	113
KAIP AŠ ĮSIVAIZDUOJU IDEALŲ ŽMOGŲ - Vytautas Skuodis	117
TAPATYBĖ AR VAIDMENŲ MAIŠATIS? - Kęstutis Trimakas	120,155, 196
MILDOS MAŠIOTAITĖS ATMINIMUI - Dalia Staniškienė	128
JĖZAUS ATSIMAINYMAS - Chiara Lubich	129
NULIŪDUSIJĮ PAGUOSTI - Indrė Bartašiūnienė	130
AR NEPALAIDOJAME SAVO TALENTŲ - Kun. K.J. Ambrasas SJ	133
MOTINOS MĖNUO - Juozas Vaišnys	145
PRARADIMO KARTĖLIS - Antanas Marčiulaitis	148
RELIGIJOS DĖSTYMAS - Zita Storpirstienė	153
SAULIUKO LAIŠKAS - Ona Lukošienė	161
NETEKĖJUSIOS MOTINOS IŠPAŽINTIS - Kotryna	167
NĖRA DIDESNĖS MEILĖS - Juozas Vaišnys SJ	181
JĖZUS KRISTUS - Lietuvos vyskupai	184
DUOTI YRA GYVENTI - Aldona Kamantienė	187
VILNIAUS JĖZUITŲ GIMNAZIJA - Gabrielė Liniauskaitė	194
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ - Redakcija	201
GERASIS GANYTOJAS - Chiara Lubich	203
PUIKYBĖ - Jadvyga Vilčinskaitė	204
QUA V ADIS? - Kun. K.J. Ambrasas	205
PASILINKSMINIMŲ DORYBĖ - Juozas Vaišnys SJ	217
MYLĖK SAVO ARTIMĄ - Ona Balkevičienė	221

SEKMADIENIO IR KASDIENYBĖS DIEVAS - Algirdas Paliokas SJ.....	223
ŽMOGAUS KLYSTEKLIŲ MALDOS - Marija Veniūtė.....	225
VYRIAUSIEJI KUNIGAI - Kun. K.J. Ambrasas	228
GAILESTINGOJI MEILĖ - Kostas Paulius.....	229
MOTINOS ŠIRDIS - Anelė Sinkevičienė	231
TARPUSAVIO MEILĖ - Chiara Lubich.....	236
APREIŠKIMAS - Kun. K.J. Ambrasas SJ	
MOKSLO METUS PRADEDANT - Juozas Masilionis	253
ŠVENTOJI DVASIA BAŽNYČIOJE - Sės. A. Andzevičiūtė.....	257
BAIMĖS IR MEILĖS DIEVAS - Algirdas Paliokas	263
GYVENIMO PAVYZDYS - Kostas Paulius	265
GYVENTI REIŠKIA MYLĖTI - Jonas Ivanauskas	269
DIEVO VALIOS VYKDYMAS - Chiara Lubich	269
ANGELAI IR MES - Ses. Ona Mikailaitė	289
PANAŠUMAI IR NELYGYBĖS - Algirdas Paliokas SJ	299
MEILĖS PSICHOLOGIJA A.A	300
AR VISUOMET “TYLA YRA GERA BYLA” - Juozas Vaišnys	303
PAMALDUMAS -Dalia Staniškienė	307
AŠ TEBESU ALKANAS - Romas Kriaučiūnas.....	310
TIKĖJIMAS IŠGELBSTI - Chiara Lubich	313
MALDA - Larry Dossey	315
LAŠĖKITE ŽVAKIŲ AŠAROS - Elena Šuliauskaitė.....	325
RELIGIJA, TIKĖJIMAS IR BAŽNYČIA AMERIKOJE - A. Saulaitis SJ	328
JUOZO VAIŽGANTO MUZIEJUS - Virginija Paplauskienė.....	334
PAVYDAS - Jūratė Peršonytė	337
IŠPAŽINTIS - W. Lambert SJ	340
GYVATĖS NUODAI - Juozas Vaišnys SJ	342
JEI NORI BŪTI PIRMAS - Chiara Lubich.....	347
Į BETLIEJŲ - Ramunė Pakalnytė	361
KAI SKAMBA VARPAI... - kun. K.J. Ambrasas SJ	363
DIDŽIOSIOS DORYBĖS - Birutė Žemaitytė	365
AR SVIESTI Į KUNIGĄ AKMENIU? - Juozas Vaišnys SJ	369
KŪČIŲ VAKARO KRAUJAS - Vytautas Čaplikas	373
KAS DĖJOSI PASAULYJE PRIEŠ KRISTAUS GIMIMĄ - kun. K.J. Ambrasas SJ	376
PRIIMKIME DIEVO ŽODĮ - Chiara Lubich	377

ŠEIMA

ŠEIMA-MEILĖS MOKYKLA - Romas Malinauskas	64
ŠEIMA PAVOJUJE - Dijana Kančienė	100
PATARIMAI TĖVAMS, KAIP UŽAUGINTI NUSIKALTĖLIUS - R. Kriaučiūnas	137
AR KRISTUS LEIDŽIA SKIRTIS? - Juozas Vaišnys SJ	172
SMURTAS ŠEIMOJE - R. Kriaučiūnas.....	243
TĖVŲ IR VAIKŲ SANTYKIAI - Valerija Vilčinskienė	278
SANTUOKOS PASLAPTIS IR TIKSLAS - Viltautė Pocienė.....	348
VEDYBINIO GYVENIMO PERIODAI - Viltautė Pocienė	381
TAUTA IR ŠEIMA - Stasys Masionis	383

JAUNIMAS

UŽ KO LAIKYTIS, KAD IŠLIKTUM - Indra Jankauskaitė	26
NAUJŲJŲ STUDENTŲ PROBLEMOS - Asta Araminaitė.....	28
ĮŽEIDIMUS ATLEISTI - Lina Dringelytė.....	63
ALKSTANTĮ PAVALGYDINTI - Mindaugas Martinaitis	93
SVEIKA MARIJA - Vytautas Čeplinskas.....	94
GERIEJI DARBAI KUNUI - Dovilė Liebutė	134
MELSTIS UŽ GYVUS IR MIRUSIUS - Marija Veniūtė	136
NULIŪDUSĮ PAGUOSTI - Asta Zalenkauskaitė	171
IŠMINTIES IR GERUMO SIETUVA - Dalia Jašinauskaitė.....	240
DIEVUI, TĖVYNEI, ARTIMUI - Aušrinė Jurgelionytė.....	241
PUNSKO MIESTO KŪRIMOSI PRADŽIA - Dalia Valinčiūtė.....	271
KAIP MES SAUGOME GIMTĄJĄ KALBĄ - Irena Zimnickaitė.....	275
KUO YRA GRAŽI LIETUVIŲ KALBA? - Daličija Markevičiūtė	317
JAUNOJI JAUNIMO SĄJUNGA - Antanas Saulaitis SJ.....	378

KNYGOS

KNYGOS IŠ LIETUVOS - Alė Rūta.....	31
VERTINGOS KNYGOS, IŠLEISTOS LIETUVOJE - Alė Rūta	67
NERIMO METŲ EILĖRAŠČIAI - Alė Rūta	176
KNYGOS IŠ TĖVYNĖS - Alė Rūta	208
ATSIŲSTA PAMINĖTI - J.V.	320

EILĖRAŠČIAI

Teofilė Žemaitytė	66,84
Aldona Puišytė.....	174,220,387
TĖVYNĖJE	33, 68,104,141,178,212,246,283,321,355,388
KALBA	29,65,102,139,175,210,245,181,319,353,386
ĮVAIRYBĖS	98,351
ŠYPSULIAI.....	35,71,106,143,179,215,250,286,323,358,391
ATGARSIAI.....	30,96,138
TRUMPAI	36,72,107,144,180,216,251,287,324,359,392

Laiškų lietuviams rašinių konkursas

Konkurso rašiniui siūlome pasirinkti kurią nors iš šių temų: 1. Kas padeda ir kas kliudo sugyventi su kitais. 2. Kaip nugalėti savo perdėtą išdidumą. 3. Ar nuolankumas yra silpnybė? 4. Kaip reaguoti į apkalbas. 5. Kaip vertinti pasiteisinimą: "Ne mano kiaulės, ne mano pupos". 6. Ar sutinkate su teigimu, kad dora neįmanoma be tikėjimo? 7. Koks turėtų būti šių dienų kunigas. 8. Kaip žiūriu į Lietuvos ateitį.

Konkurse gali dalyvauti ir suaugusieji, ir jaunimas. Jaunimui priklausys tik vidurinių ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jie būtinai turi pažymėti, kad rašinys skiriamas jaunimo grupei.

Straipsnio apimtis - apie 6 mašinėlę rašyti puslapiai, jaunimo gali būti trumpesni. Straipsnis pasirašomas slapyvardžiu, į atskirą vokelį (ant kurio užrašomas tik slapyvardis) įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnę voką ir siunčiamas redakcijai šiuo adresu: *Laiškai lietuviams*, 2345 W. 56th St., Chicago, IL 60636, USA. Rašiniai turi pasiekti redakciją iki 1998 m. vasario 16 dienos. Premijų didumą ir skaičių nustatys Vertinimo komisija.

Jau dabar laikas pasirinkta tema parašyti straipsnį ir siųsti redakcijai.

Redakcijos pranešimas

Dar kartą prašome, kad, keisdami adresą, tuoj mums pranešumėte. Dažnokai gauname atgal prenumeratoriaus nesuradusi žurnalą su pastaba, kad reikia už sugrąžinimą primokėti 50 centų. Kartais per savaitę susidaro net keli doleriai, o per metus, keli šimtai. Paštui taip pat nepranešta apie adreso pasikeitimą. Siųsdami savo naują adresą, parašykite ir senąjį.

Labai mums palengvintumėte darbą, jeigu laiku susimokėtumėte prenumeratoriaus mokesį - 20 amerikietiško dolerio. Neiškite nei kanadiškos, nei australiškos valiutos. Užsakydami žurnalą naujam skaitytojui, pažymėkite, kad tai naujas.

Į Lietuvą ir kitas šalis prenumeratoriaus nepadidiname, nors mums tai ir nuostolinga, bet nors dalį to nuostolio atlygina skaitytojai, prie savo prenumeratoriaus pridėdami vieną kitą dolerį. Už tai jiems nuoširdi padėka.

Mums yra malonūs skaitytojų pagyrimai, bet laukiame ir papeikimų — kritikos, nes tai padėtų žurnalą gerinti ir tobulinti.

Atsiprašome už nesklandumus, kurie dažniausiai kyla dėl to, kad redakcijoje dirba tik vienas asmuo, o administratorė turi savo darbą atlikti tik atspėjimu nuo kitų užsiėmimų laiku. Laukime ir prašykime Dievą kad ateityje ši nemaloni problema kaip nors būtų išspręsta.

Labai malonu, kad skaitytojai pasisiūlo bendradarbiauti, deja, tie pasisiūlymai dažnai ir lieka tik pasisiūlymais. Laukiame įdomių, aktualių straipsnių, nes medžiagos trūksta. Visiems bendradarbiams didžiausia padėka.

LAIŠKAI LIETUVIAMS-Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius - Juozas Vaišnys, SJ. Redakatoriaus pavaduotojas-Algirdas Paliokas, SJ. Techninė redakcija - Jonas Kuprys ir dr. Jonas Boguta. Administratorė - Marija A. Jurkutė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (773) 737-8400. FAX (773) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumeratoriaus 20 dol., atskiras numeris-2 dol.